

Iz vsebine: stran: Poslovanje KTL v primerjavi z drugimi

- Člani poslovodnega odbora	2,3
- Poslovanje OOUR KARTONAŽA „SIGMA“	4,5
- Doseženi rezultati jan. - avg.	5
- Naše inovacije	6,7
- OOK TIKA Trbovlje	7
- Nova delitev sind. članarine	7
- Uresničevanje zakona o druž. sistemu informir.	8
- Zakonovarstvo pred požarom	9
- Priznanje gasilski enoti	9
- Invalidnost	10
- Utrinki z letovanja	11,12
- Predstavljamo vam Slavko Cankar	12
- Šport - rekreacija	12,13
- Humor	13
- Križanka	14

O rezultatih poslovanja v I. polletju smo že spregovorili v predhodni številki. Tam so bile podane primerjave fizičnih kazalcev proizvodnje med posameznimi TOZD KTL, primerjave vrednostnih kazalcev z lanskim I. polletjem za prodajo na domačem in tujih tržiščih ter komentar pomembnejših finančnih kazalcev poslovanja KTL. Kar je bilo tam povedanega, ne želim ponavljati, pač pa nameravam rezultate poslovanja KTL osvetliti s širšega vidika, t.j. z vidika slovenskega in jugoslovanskega tržišča. Svojo namero utemeljujem z ugotovitvijo, da je KTL se-

stavni in neločljivi član tega tržišča, da je podvržena istim zakonitostim, problemom in značilnostim, zaradi česar so potrebne ne le omenjene individualne primerjave KTL s samo seboj (KTL 1983 proti KTL 1982, posamezne TOZD KTL proti drugim TOZD KTL itd.), marveč tudi primerjave s kolektivom vseh gospodarskih organizacij, t.j. z gospodarstvom.

Konkretno je bil v 6 mesecih letos za KTL ugotovljen za 3 % večji fizični obseg proizvodnje KTL proti lanskemu I. polletju - torej proizvodnja KTL proti lanskemu I. polletju - torej

indeks 103. Vprašamo se, ali je to uspeh v primerjavi z ostalimi člani družine (proizvodnja in predelava papirja). V poslednji številki Indeksa Zavoda za statistiko SFRJ zasledimo, da izkazuje industrijska stroka "proizvodnja in predelava papirja" (kamor spada tudi KTL) v celotni državi za 5 mesecev letos indeks fizičnega obsega proizvodnje 99 v primerjavi z istim obdobjem 1982. Posamezne republike od tega povprečja različno odstopajo, kar dokazujejo naslednji indeksi:

- SR Slovenija - 100
- SR BiH - 112
- SR Hrvatska - 90
- SR Srbija (vsa) - 99
- od tega AP Vojvodina - 101

Nad lanskim nivojem sta le 2 območji (Vojvodina in BiH), ostali so ostali na istem nivoju ali celo pristali na nižjem.

Želim pripomniti, da je zgornja primerjava izvršena z vsemi DO iz stroke proizvodnja in predelava papirja in to za prvih 5 mesecev t.l. Namreč do trenutka, ko pišem članek še nismo prejeli novejšega Indeksa in sploh z drugimi podatki ne razpolagamo. Ne glede na omenjene metodološke pomanjkljivosti moremo vendar ugotoviti, da KTL v pogledu proizvodnih rezultatov v I. polovici t. l. presega dosežene rezultate sorodnih podjetij tako v merilu slovenskega kot jugoslovanskega gospodarstva. Gornji uspeh ne sme v nas povzročiti samozadovaljstva, ker smo napredovali zgolj pri fizičnih pokazalcih - medtem ko smo pri finančnih nazadovali, torej smo z več dela slabše zaslužili. Nadalje je treba porast fizičnega obsega proizvodnje v primeru KTL obravnavati še z vidika večletne časovne serije podatkov. Le - ti nam kažejo, da je v preteklih letih KTL abstraktno in relativno stagnirala v pogledu proizvodnje, medtem, ko so ostali "člani družine" napredovali (absolutno in relativno). Na osnovi povedanega naj zaključim, da je izkazana letošnja rast fizičnega obsega proizvodnje sicer razveseljav podatek, ki pa ne sme voditi k zmernemu optimizmu, nikakor pa še ne k samozadovaljstvu ali popuščanju pri nadaljnjih stabilizacijskih naporih.

Mgr. Vlado Pekle



Pri vodenju KTL želimo novim članom poslovnega odbora odbora uspešno delo

Delavski svet DO KTL je na svoji seji dne 25.5.1983 sprejel sklep o imenovanju članov poslovnega odbora, ki bodo skupaj s predsednikom tega odbora Miranom Rižnerjem kot kolegijski poslovodni organ predvsem organizirali, usklajevali in vodili delo naše delovne organizacije.

Že iz sklepa je razvidno, da prevzema vodenje delovne organizacije v večini nova ekipa strokovnjakov in le naš dosedanji pomočnik generalnega direktorja Henrik Odlazek je kot novi član poslovnega odbora neke vrste kontinuiteta med prejšnjo in novo vodstveno ekipo DO. Ker so do 15. avgusta t.l. nastopili delo in s tem 4-letni mandat že vsi člani, smo se na seji uredniškega odbora odločili, da vam jih na eni strani predstavimo v našem Glasilu in s tem omogočimo lažje medsebojno spoznavanje, na drugi strani pa, da nam z odgovorom na postavljeno jim vprašanje prikažejo, kakšno je njihovo gledanje na določene bistvene oz. pereče probleme, ki so prisotni v KTL.



Jože Novosel dipl. inž. stroj.

ČLAN POSLOVNEGA ODBORA ZA PODROČJE ZDRUŽENIH RAZISKAV RAZVOJA, JOŽE NOVOSEL

Je po poklicu dipl.ing. strojništva. Rodil se je 10.5.1936. Končal je 4 razrede OŠ in 8 razredov gimnazije, nato pa leta 1961 končal študij na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani.

V 20 letni inženirski praksi je opravljal razna vodstvena dela (1969-1976 vodja investicij in vzdrževanja v Exotermu v Kranju in 1976-1982 vodja inženirskega biroja SOP Krško v Ljubljani), pred prihodom v naš delovni kolektiv pa delo strokovnega sodelavca za procesno tehniko v SOZD Kemija v Ljubljani. Leta 1978 je tudi opravil pri Gospodarski zbornici Slovenije strokovni izpit "o graditvi objektov".

Vprašanje:

V izdelani analizi samoupravne in poslovne organiziranosti TOZD in DSSS delovni organizaciji "KTL" Ljubljana je poudarjeno, da je poslovna uspešnost KTL v upadanju med drugim tudi zaradi

stagnacije razvojne politike ter zaradi stagnacije razvojne politike ter zaradi pomanjkljive politike kakovosti produktov. Na kaj boste v bodoče dali poudarek, da bi se na teh dveh področjih stanje čimprej izboljšalo?

Jože Novosel:

"Razvojna politika se bo v celoti podredila izdelani in sprejeti poslovni strategiji, katere končni cilj je uspešno gospodarjenje v vse bolj zaostrenih gospodarskih razmerah v prihodnjih letih. V ta namen se bodo permanentno izboljševali in racionalizirali obstoječi proizvodi in postopki. Vzporedno s tem pa se bodo iskale tudi nove rešitve. V tem okviru se bo intenzivirala inventivna in raziskovalna dejavnost ob vse večjem združevanju za to potrebnih sredstev. K doseganju teh ciljev bo tudi pripomogla novo osvojena funkcionalno-timska organizacijska oblika, ki se formira tako v posameznih TOZD kot na ravni DO.

Menim, da je osnovni imperativ prihodnje razvojne politike ustvarjanje pogojev za pridobivanje večjega dohodka!

Glede politike kakovost produktov bi omenil, da se tudi na tem področju pričakujejo kvalitativni premiki kot posledica nove organizacije. Uvaja se integralna ali združena kontrola kakovosti, ki obsega kontrolo kakovosti od faze ustvarjanja izdelka preko tehnološkega procesa do izdelka na tržišču. Na ta način prerašča kontrola kakovosti dosedanjo povsem tehniško kategorijo in dobiva konkretni tehniško ekonomski značaj. Predvsem pa bo poudarek na preventivnem karakterju kontrole kakovosti tako, da se napake odkrivajo v čim bolj zgodnji fazi proizvodnega procesa, kar bo vse pripomoglo k zmanjšanju stroškov zaradi pomanjkljive kvalitete izdelka in s tem večanje ugleda na domačem in predvsem tujem tržišču.

ČLAN POSLOVNEGA ODBORA ZA MARKETING SISTEM, JANEZ MODER

po poklicu ekonomist, se je rodil 3.1.1944 v Ljubljani. Končal je 8 razredov osnovne šole in 4



Janez Moder dipl. ekonomist

razrede ekonomske srednje šole ter nato leta 1966 diplomiral na I. stopnji Ekonomske fakultete v Ljubljani. Bralce Glasila bo zanimalo tudi dejstvo, da je bil Janez Moder v letih 1961 in 1962 ob šolanju na ekonomski srednji šoli tudi štipendist KTL, pa po končanem študiju zaradi nepotreb po kadrih ni prišlo do sklenitve delovnega razmerja.

Po končanem študiju se je zaposlil v podjetju za mednarodno trgovino Intertrade v Ljubljani - TOZD Trgovina in v svoji 16-letni delovni dobi pri tej delovni organizaciji do nastopa dela pri nas opravljal najprej dela referenta, sam. referenta in strokovnega sodelavca, nato pa je bil od leta 1969 delegat v raznih jugoslovanskih podjetjih ali predstavništvih v tujini (Indija, Malezija), svetnik v poslovalnici Azija - Afrika, od leta 1980 do prihoda v KTL pa direktor poslovalnice za Ameriko.

Leta 1980 mu je Gospodarska zbornica Slovenije priznala, da izpolnjuje pogoje za vodstveno opravljanje poslovanja zunanje trgovinskega prometa. Koč dolgoletnem vodstvenem in strokovnem delavcu na področju neposredne zunanje trgovinske dejavnosti vam je mogoče, da okvirno ocenite, kje in na kak način bi bilo mogoče čimprej še povečati plama izdelkov KTL na zunanjem tržišču, pa čeprav so bile letošnje planske obveznosti v izvozu visoko zastavljene - toda tudi uspešno realizirane?

Janez Moder:

Verjetno večina delavcev KTL ve, da se je zunanjetrgovinski aktivnosti v preteklosti posvečalo vse premalo pozornosti, manj pa je takšnih, ki vedo, da takoj ko se je spremenil odnos do tega, tako KTL kot za širšo družbeno skupnost izredno pomembnega področja, že lahko z optimizmom gledamo na dosežene rezultate. Ti so za začetek pomembni in vzpodbudni, a kljub vsemu še vedno skromni, kažejo pa, da možnosti so ter da se je tujih tržišč potrebno lotiti še z večjo zagrizenostjo.

Proces identifikacije proizvodov

in trgovni enostavna naloga, pa tudi čez noč ni mogoče opraviti ničesar. Toda s kvalitetno predstavitevijo in še bolj s solidnostjo v izvedbi, ki mora biti res na nivoju, kakršno zahtevajo in edino priznavajo tuja tržišča, se nikomur, tudi v težjih časih, ni potrebno bati za naročila. Predstavljam si, da je treba potencialna tržišča iskati predvsem v bližnjih sosednjih državah in pa seveda v tistih deželah v razvoju, ki nimajo lastne papirne industrije oz. le-ta ne pokriva potreb.

ČLAN POSLOVNEGA ODBORA ZA FINANCE IN TEKOČE GOSPODARJENJE, HENRIK ODLAZEK,

po poklicu diplomirani ekonomist, se je rodil 15.6.1938. Po končanem študiju na Ekonomski fakulteti v Ljubljani se je zaposlil in kmalu prevzel za 4 leta vodilno delo načelnika oddelka za gospodarstvo Skupščine občine Zagorje ob Savi in nato 4 leta delo direktorja gospodarsko-računskega sektorja Investicijskih birojev Trbovlje. 1.3.1974 se je zaposlil v naši delovni organizaciji kot direktor finančno-računovskega sektorja ter to nalogo opravljal do njegovega imenovanja 1.1.1980 za pomočnika generalnega direktorja KTL. Naj navedemo, da je bil Henrik Odlazek v vsem času svoje zaposlitve tudi stalno družbeno-politično aktiven na raznih področjih samoupravnega in družbenopolitičnega udejstvovanja v naši družbi.

Od članov poslovnega odbora kot novega kolegijskega poslovodnega organa DO KTL ste edini delavec iz dosedanega vodstva delovne organizacije, zato ste najbolj seznanjeni z dosedanjo problematiko na področju politike gospodarjenja v KTL. Glede na določene spremembe sprejete na tem področju tako z novimi zakonskimi predpisi, kakor tudi z našim samoupravnih sporazumom o združitvi v DO KTL želimo, da nam nakažete, v katerih elementih bo tej politiki dan v bodoče največji poudarek?

Henrik Odlazek:

Oteženi pogoji gospodarjenja, ki se kažejo skozi nenehno naraš-

(nadalj. na 3. str.)

čajoče zviševanje cen, omejene možnosti uvoza, pomanjkanje ustreznih materialov za proizvodnjo, zmanjševanje akumulacije in upadanje reproduktivne sposobnosti, prizadevajo tudi poslovanje naše delovne organizacije.

Ne glede na organizacijske in kadrovske probleme, ki so v nedavni preteklosti vsekakor tudi vplivali na slabše poslovne rezultate je treba razumeti, da novi, bistveno spremenjeni pogoji gospodarjenja tudi DO KTL postavljajo v krizni položaj.

V zvezi s tem menim, da moramo v naslednjih mesecih do konca leta vložiti vse napore, da obdržimo proizvodnjo najmanj na dosedanji ravni, oziroma, da jo povečamo tam, kjer so rezultati slabi (DE - 30, TOZD Kartonažna Ljubljana, TOZD.PA-KO, Kartonaža Rakek).

Čeprav smo na področju izvoza zabeležili znaten napredek v primerjavi s preteklimi leti, moramo v vseh temeljnih organizacijah, ki proizvajajo za izvoz doseči resnično in dosledno zavzetost za kvalitetno in pravočasno proizvodnjo za izvoz. Isto velja seveda tudi za vse strokovne službe, ki neposredno ali posredno sodelujejo pri izvoznih poslih. Zavedati se moramo, da je povečevanje izvoza edina stvarna perspektiva za nadaljnji razvoj in poslovanje slehernih temeljnih organizacij.



Henrik Odlazek dipl. ekonomist

Aktivirati je potrebno vse t.i. kvalitetne dejavnike gospodarjenja. V tem pogledu je treba izboljšati organizacijo celotnega poslovanja (čim hitrejša izpeljava nove organiziranosti v praksi), povečati produktivnost dela, ekonomičnost in rentabilnost poslovanja in preko tega akumulativnost v vseh temeljnih organizacijah. Trajnejša rešitev za izboljšanje slabe likvidnosti je samsoljivo mnogo bolj pametnem gospodarjenju, z doseganjem večje akumulacije in s tem ustreznim povečanjem virov stalnih obratnih sredstev. Hitrejša obračanje finančnih sredstev in gospodarjenje z njimi postaja osrednja gospodarska nujna, kajti nova splošna obrestna mera v višini 37 % mora v temeljnih spremembi odnos do denarja. Naraščajoče obresti že letos grozijo nekaterim temeljnim organizacijam, da jim bodo pobrale ves dohodek in da lahko zaradi tega celo zaključijo z izgubo.

Mnogo je še stvari, ki jih bo potrebno hitro in neodložljivo reševati, vendar mislim, da sem

opozoril na največje in glavne probleme.

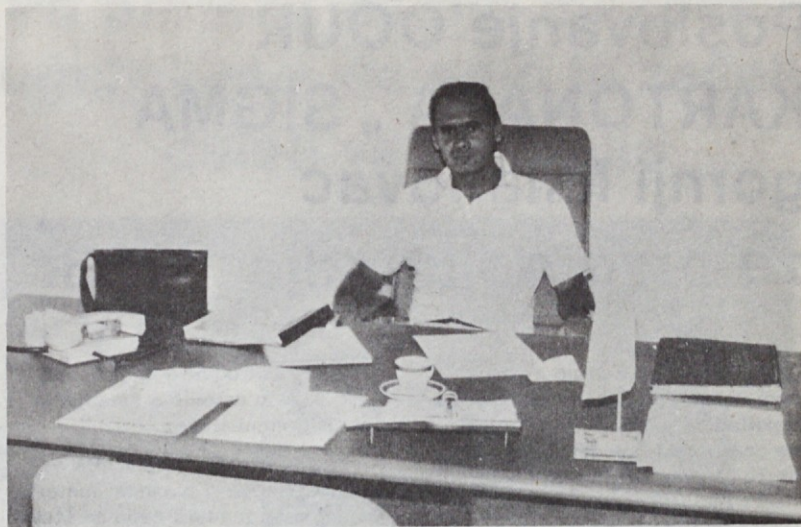
ČLAN POSLOVODNEGA ODBORA ZA KADROVSKO PRAVNE ZADEVE IN VODENJE DSSS, SLAVKO STANKOVIČ

po poklicu diplomirani inženir organizacije dela - kadrovske izobraževalne usmeritve - se je rodil 10.11.1946. Končal je študij na pedagoški akademiji in leta 1980 tudi na Visoki šoli za organizacijo dela v Kranju.

Od skupnih 15 let delovne dobe ima 8 let dela na delih s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in sicer prvo za vodenje kadrovske splošnega sektorja ter obenem za vodenje in koordiniranje dela DSSS v DO Central Kranj in pred prihodom k nam za naloge direktorja delovne skupnosti v DO Iskra -IEZE v Ljubljani. V dosedanem delu je bil tudi družbeno politično aktiven in je že opravljal nekatere pomembnejše družbeno-politične funkcije.

Katere so vaše zadolžitve v kolegijskem poslovnem organu?

Če je v bodoče osnovna naloga kolegijskega poslovnega odbora DO integracija in krepitev poslovne sistema KTL z vseh vidikov, potem zagotovo sodi v ta sklop prizadevanj tudi delo na področju enotne kadrovske politike, učinkovito izobraževanje in nagrajevanje, kakor tudi strokovno delo na področju pravne in samoupravne de-



Slavko Stankovič dipl. inž. org. dela

posameznih organizacijskih enot in obseg dela v DSSS, se izpostavlja obilica nalog, ki jih je potrebno izvršiti, da DSSS deluje povezano, učinkovito in ekonomično. DSSS je samostojen subjekt, ki oblikuje svoj dohodek in ravno tu vidim težišče svojega dela. Vsekakor bo moje angažiranje tudi usmerjeno v napredek in vzdrževanje ustrezne organiziranosti, ki naj ima za cilj realizacijo dogovorjenih nalog, nadalje v zastopanje in predstavljanje DSSS, v oblikovanje ustreznih sistemov delitve po delu itd. Skozi metodologijo svobodne menjave dela mora delavec DSSS pridobiti enakopraven status kot ga ima njegov tovariš v TOZD. Za razliko od prejšnjega vodenja DSSS, se vsebinski vidik vodenja in izvrševanja nalog DSSS prenaša na vse člane poslovnega odbora, glede na področje za katerega so zadolženi. Predvsem tu vidim objektivno osnovo za kvalitativno spremembo delovanja DSSS.

Ocenjujem, da je potrebno za razrešitev odnosov znotraj DSSS in posledično tudi navzven, zagotoviti osnovni pogoj in sicer: dodeliti prav vsakemu delavcu DSSS dovolj velik obseg dela oziroma vsakega delavca, ki bo združeval delo v DSSS polno zaposliti. Seveda mora imeti vsako delo uporabno vrednost, sicer je nepotrebno saj ni prispevek k boljši realizaciji dohodka v združenih TOZD; ravno to spoznanje, da hodimo v službo zaradi dela mora v bodoče za vsako ceno prevevati prav vsak segment DSSS.

V DSSS sta dva najbolj nakazana problema: kako zavezati odhod vodstvenega in strokovnega kadra ter kako rešiti nemogočo uravnilovko v nagrajevanju?

Res je, velik del vodstvenega kadra je iz DSSS odšel, v analizo tega se ne spuščam. Za preostali del vodstvenega kadra sem prepričan, da iskreno veruje v spremembo, ki so pred nami in se je pripravljen v sklopu enotne strategije nesebično angažirati pri doseganju sprememb. V zvezi z odhodom strokovnega kadra pa želim jasno izpostaviti: ni nikakršnih razlogov za beg strokovnega kadra iz DSSS, nasprotno, v tem času dorekanja nove organiziranosti, postavljanja nove strategije razvoja KTL vidim eksistenčno nujnost, da udari na plan ravno strokovnost, da le-tej damo splošno priznanje in da v zvezi z njo izpostavimo tudi odgovornost za predlagane rešitve. Nikomur se ne bo branilo, da odide zaradi dvomljive strokovnosti, nedela, nekreativnosti, za vsako ceno pa bomo skušali zadržati dobre sodelavce!

Uravnilovko ali dorekanje politiko

"enakih želodcev", bomo odpravili z novo mikroorganizirano, h kateri smo že intenzivno pristopili. Rezultat tega bo nov razvid del in nalog v celotni KTL, kot osnova za stimulativnejše nagrajevanje po delu v smislu vezanja posameznikov ali skupin na tiste poslovne pokazatelje, na katere imajo dejanski vpliv.

Pri dorekanju nove oziroma dopolnjene organiziranosti bo potreben angažma prav vsakega delavca v DSSS in TOZD, zato ob tej priložnosti pozivam vse, da se v zastavljene akcije složno, odločno in učinkovito vključijo!

Podani odgovori članov poslovnega odbora na postavljena vprašanja nam dajejo določeno zagotovilo, da bomo tudi na nekaterih dosedaj problematičnih področjih skušali najti boljše rešitve. Zato jim želimo izreči našo dobrodošlico in obenem tudi željo za uspešno delovanje.

Milan Seme

Iz prakse drugih

Iz razgovora novinarja z generalnim direktorjem Industrije bombnih izdelkov Kranj, Francem Omanom, objavljenem v 38. številki Delavske enotnosti z dne 20. julija 1983 navajamo odgovor na zadnje vprašanje, ker pričakujemo, da bo ta naš prispevek vzbudil tudi naše temeljne organizacije, da pričnejo posnemati IBI, za začetek vsaj s slikami delavcev KTL.

"Opazil sem, da imate v tovarni veliko umetniških slik?"

-Da. Nekateri so naslikali naši delavci, večina pa je delo znanih slovenskih slikarjev in grafikov. Mislim, da je zelo pomemben motivacijski faktor za uspešno delo, prav prijetno delovno mesto in delovni ambient na splošno. Samo tisti, ki je delal v težkih razmerah, ve, kaj pomeni izboljšanje delovnih razmer, prav tako kot ve le tisti, ki se je že znašel na meji med življenjem in smrtjo - kaj je življenje!

M.S.

Poslovanje OUR KARTONAŽA „SIGMA” gornji Milanovac za prvo polugodje 1983.

Našim bralcem želimo z izvečkom nekaterih postavk iz poročila o polletnem poslovanju te temeljne organizacije podati najbistvenejše elemente njihovega dela:

Društveno-ekonomski plan za 1983. godinu, doneli i usvojili smo u februaru za razliku od ranijih godina, kada smo nastojali da ga donosimo na početku godine i odmah startujemo na izvršenje planskih zadataka.

Ove godine već na samom početku, ispoljena je sva složenost poslovanja u ovoj godini, počev od definisanja uslova poslovanja, do područja cena, plasmana i naplate isporučene robe i usluga.

Zbog toga smo bili pinudjeni da nekoliko puta promenimo prvobitno pripremljene nacрте plana, da bi konačno definisali zadatke u realnim uslovima, koje omoguću tekuća poslovna godina.

Morali smo jednostavno planirati tako da rezultati tekućeg rada obezbede izmirenje naših obaveza zajednici, da zadovolje obavezan deo sredstava za proširenje materijalne osnove rada po granskom sporazumu, ali i da omoguću izmirenje naših obaveza za anuitete, da pokrijemo povećane cene sirovina i materijala, transporta i drugo, ali i da u skladu sa mogućnostima blaže korigujemo lične dohodke da znatnije ne zaostaju iza realnog opadanja standarda zaposlenih.

Zbog svega toga, usvojen plan je u dobroj nameri "napregnut" i ambiciozan, ali i neophodan te isto toliko realan uz uslov angažovanja svakog pojedinca u kolektivu.

Bez obzira na teškoće jedino je tako moguće biti usvojen, jer bi u drugom slučaju bili nesposobni da izmirimo tekuće i ranije stvarene obaveze.

Uslovi privredjivanja u 1983. g.

U odnosu na predhodne godine, tekuću godinu treba smatrati teškom godinom za privredjivanje. Tu pre svega treba imati u vidu dalje povećanje cena sirovina i repromateriala, cenu energije i transporta, visinu kamata, a posebno kamata iz poslovanja, zatim razna ograničenja potrošnje, počev od dizel goriva do drugih, zatim uvećane izdatke koji su zakonom određeni i slično.

Uz sve navedeno, plasman na tržištu postaje sve problematičniji, a posebno na području ambalaže, jer se potrošnja u izvesnoj meri smanjuje zbog smanjenja obima proizvodnje naših kupaca, ali i zbog sve većih ponuda naših konkure-

nata jer neki od njih su povećali kapacitete u uslovima smanjenja potrošnje ambalaže.

Na drugoj strani kod posudja osnovne sirovine i pomoćni materijal naglo su menjali cene na štetu naših gotovih proizvoda za koje nismo mogli, a i nismo imali pravo da cene povećamo u skladu sa rastom troškova.

Kod mesarskog papira gde smo u početku postizali odgovarajuću akumulaciju naglo je tržište tim proizvodom zasićeno, tako da je odnos cena sirovina prema gotovom proizvodu postao tesan i bez odgovarajućih odnosa prema potrebi ostvarenja neophodnog dela dohotka za taj proizvod.

Proizvodnja, kvalitet, uslovi rada

Sa proizvodnjom ako se polazi od količine preradjenih gotovih proizvoda moglo bi se biti zadovoljno iako ne u celosti. Razlozi za ovakvu konstataciju su potpuno jasni. Što se tiče stvaranja uslova rada nastojali smo da doradom centralnog magacina rasteretimo proizvodni pogon i stvorimo uslove da zakrčenost prostora i opreme bude što manje i omoguću nesmetani rad.

Do punog izražaja dobre organizovanosti doći će tek nakon preseljenja kartonaže u sledeću halu i postavljanje opreme po novoj šemi tehnološkog procesa. Sa druge strane i novi pogon za održavanje koji će se opremiti potrebnom opremom mora dati rezultate koje od tih ulaganja uz raspoloživi stručni kadar i očekujemo.

Kada se radi o kvalitetu gotovih proizvoda, mora se reći da godinama nismo imali reklamacije sa ozbiljnijim materialnim posledicama.

Medjutim u prvom polugodju ove godine došlo je do ozbiljnije ugroženog kvaliteta kod sečenja kartona na kveršnajderu, čije materijalne posledice nisu još do kraja definisane, ali se očekuju u ozbiljnijim iznosima.

Kod kartonskog posudja a posebno tanjira Ø 230 još uvek alati uglavnom prave problem faltanja materijala i deformišu ga u meri koja odudara od našeg uobičajenog kvaliteta te vrste gotovih proizvoda. Tu dakle ostaje polje rada o kome moramo dalje tražiti rešenja.

-teško je blagovremeno i u odgovarajućim količinama nabaviti sirovine i repromaterial, teško je i skupo

dovoziti sirovinu i transportovati gotov proizvod, teško je prodati još teže blagovremeno naplatiti -s druge strane vrlo je teško kreditirati zalihe i celokupnu proizvodnju zaključno do dobave gotovih proizvoda kupcu, zbog visokih kamata iz poslovanja.

Snabdevanje tržišta i cene

Već napred je rečeno da u ovom delu ima brojnih teškoća. Na području osnovnih sirovina moglo bi se reći, da nije bilo većih teškoća kod snabdevanja. Ali kod pomoćnog materijala problemi su mnogo složeniji jer ih nema dovoljno ali i cene im neprestano i nesrazmerno rastu. Tu očekujemo i dalje teškoća i kod snabdevanja i troškova.

Slična ovoj je situacija na području tuđjih i sopstvenih transportnih usluga gde su cene znatno rasle čak iza svih očekivanja. Tržište za kartonsko posuđe obezbedjuje prihvat planiranih količina u tekućoj godini sa najmanje poteškoća.

Medjutim, kod kartonske ambalaže prostor plasmana se sužava i treba shvatiti da se daljim aktivnostima mora raditi na proširivanju tržišta ukoliko se računava da daljim poslovanjem bar na ovom nivou.

Neopravdani su svaki prigovori koji se upućuju na prihvatanje malih serija i čestih promena poslova, jer bićemo zadovoljni ako i takvih bude u daljem poslovanju.

Fizički obim i produktivnost

Za prvo polugodje planirali smo da proizvedemo 900 t gotovih proizvoda i izvršimo 250 t usluga sečenja u kartonu, uglavnom za "Tetrapak". Medjutim, proizvedeno je 999 ton gotovih proizvoda iako bi po asortimanu fizički obim bio premašen za 11 %, zaostale su usluge sečenja, jer jednostavno "Tetrapak" nije zahtevao više usluga u prvom polugodju od cca 100 t.

Tako je plan realizacije kod kartonskog posudja izvršen sa cca 13. miliona jedinica, a ukupan plan za 1983. godinu iznosi cca 25,5 miliona komada što znači da je plan

u celosti realizovan. Ovde treba reći, da je proizvedeno nešto više posudja od plana.

Medjutim to čini neophodan lager gotovih proizvoda zbog asortimana u isporuci (sa lagerom je oko 16 miliona jedinica - lager na početku godine).

Kod mesarskog papira 50 % je prebačen plan za celu godinu, jer planirano je 200 t a u prvom polugodju prodato 305 t.

Kod kartonske ambalaže predviđeno je 410 t gotovih proizvoda ili cca 900.000 komada kutija. Pored toga predviđano je planom i 100 t rešetki pregrada i rešetki što je približno na nivou plana. Na osnovu broja komada proizvedene ambalaže zaključuje se da su proizvedene kutije gramaturom lakše od planiranih ili je asortiman bio takav da su manje kutije imale veće tiraže.

Na osnovu realizovanog fizičkog obima i utrošenih radnih sati zaključuje se da je ostvarena produktivnost rada 22,2 kg/h.

Kako smo planirali da realizujemo produktivnost rada u 1983 godini 22,1 kg/h zaključuje se da je produktivnost rasla nešto iznad planiranih okvira.

Realizacija robe na tržištu

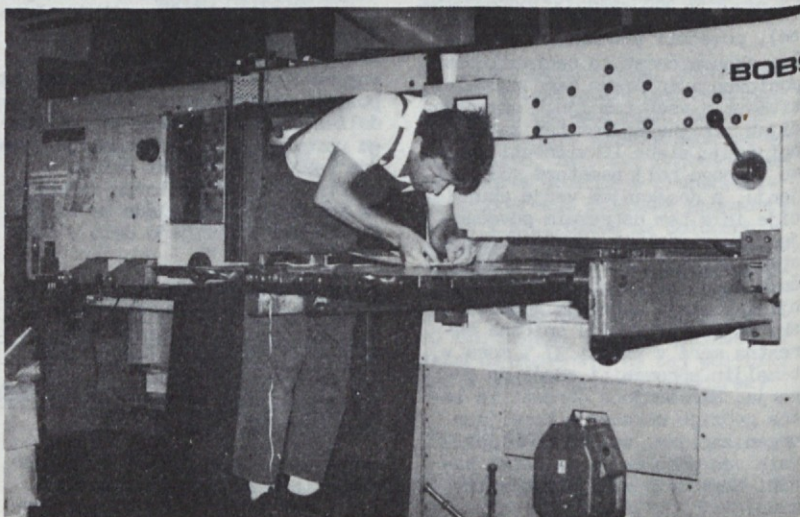
Proizvedene količine planom utvrdjene su sa manje ili više teškoća i realizovane na tržištu.

U narednom periodu očekujemo mnogo više teškoća u plasmanu posebno kod ambalaže. Zbog toga se mora računati na dalje aktivisanje svih službi na planu plasmana, a posebno se mora pridati pažnja marketingu tj. sistematičnijoj obradi tržišta i oceni stanja na tržištu bar u nekoj bližoj perspektivi.

Naplata potraživanja

Naplata potraživanja od kupaca postaje sve složenija. Već sam podatak da je u odnosu na predhodnu godinu ostalo znatno veći iznos ne-

(nadalj. na 5. str.)



Janez Turk pri izravnavi izsekovalne forme

(nadalj. s 4. str.)

naplaćene realizacije, upu-
čuje se na činjenicu da če-
mo se tim problemom sresti
izraženije nego do sada.

Zbog toga se nameće potreba
da se traži izlaz prilikom
novih ugovaranja koja će us-
lediti za neki mesec.

REZULTAT POSLOVANJA

Ukupan prihod ostvaren 620
milijonov din veći je u od-
nosu na isti period protek-
le godine za 41 % a takod-
je i u odnosu na plan za
14 %. Troškovi poslovanja
u iznosu od 457 milijonov
dinara veći su u odnosu na
prethodnu godinu za 51 % a
u odnosu na plan za 13 %.

-Dohodak u prvom polugodju
1983 godine ostvaren isti
period protekle godine za
20 % a od planiranog za 16
%.

-Obaveze iz dohotka isto ta-
ko beleže stopu rasta u od-
nosu na prethodnu godinu
44 % a u odnosu na planira-
ne 22 %.

-Čisti dohodak raste u odno-
su na prethodnu godinu po
stopi od 11 % a u odnosu na
plan po stopi 13 %.

Investicije su u odnosu na
prethodnu godinu ulaganja
znatno skromnije ali će bi-
ti na nivou planiranog i re-
alizovana.

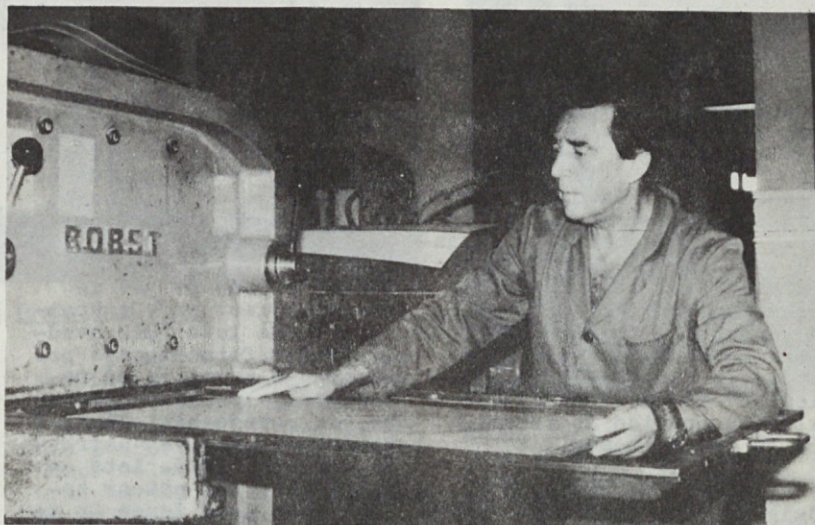
Poseban problem koji je is-
taknut i u izveštaju su ce-
ne sirovina i repromateria-
la koje neprekidno beleže
znatnu stopu rasta uz činje-
nicu da naši gotovi proizvo-
di uglavnom ne menjaju cenu.
Zbog toga u rezultatima po-
slovanja se da videti da
troškovi poslovanja beleže
i najveću stopu rasta.

Sredstva za poslovni fond
su ostvarena nešto iznad
planiranih, međjutim, radi
znatno veće amortizacije ko-
ja je uzrokovana zbog reval-
orizacije a delom zbog nab-
avke novih osnovnih sred-
stava. Najveći međjutim,
razlog zbog čega sredstva
za proširenje materijalne
osnove rada nisu veća upravo
je sadržan u znatnom poveća-
nju troškova poslovanja.
Kod zaposlenosti procenat
povećanja kreće se do 4 %
što je na nivou plana i do
kraja godine smatramo da broj
zaposlenih nećemo uvećati.

Što se tiče sredstava name-
njenih za lične dohotke za-
poslenih ona iznose za prvo
polugodje tekuće godine
1.306,000 starih dinara što
je u ovom trenutku iznos na
proseku ličnih dohodaka za
opštinu Gornji Milanovac.

N.B. - M.S.

Po preteku osmih mesecev ugotovimo, da smo le začeli delati več in bolje



Lado Marinko star. pri pripravi vzorca za izvoz

Po preteku osmih mesecev lahko
ugotovimo, da smo le začeli delati
več in bolje. Samo v avgustu
smo proizvedli 7.879 t izdelkov
ali 13 % več kot lani in 3 % več
od dinamičnega plana.

Največ je k visokemu dosegu fizi-
čnega obsega tržne proizvodnje
doprinesel TOZD Valkarton, saj so
v predelavi dosegli rekordnih
2.298 t izdelkov. Večje presege
dinamičnega plana beležimo še v
Kartonažni DE - 20, saj je po
njeni zaslugi TOZD le presegle
dinamični plan, nadalje v Papirni
konfekciji, v Kuvrti in Em-
balažnem servisu.

Tako smo v obdobju januar - av-
gust proizvedli 58.739 t ali
1.700 t več kot v enakem obdobju
lanskega leta in za nekaj ton
več od dinamičnega in operativ-
nega plana. Dinamični količinski
plan za osem mesecev presegajo v
Kartonaži (za 1 %), Valkartonu
(za 3 %), v Kuvrti (za 16 %),
Embalažnem servisu (za 3 %), v Ti-
ki (za 3 %) in v Signi za 20 %.
Proizvedene količine pa bi bile
lahko še večje, če bi ne bilo to-
liko težav pri oskrbi z izdelav-
nimi in repromateriali.

V avgustu smo dosegli fakturira-
no realizacijo v višini
492.000.000 din ali 36 % več kot
v lanskem avgustu, letni dinamič-
ni plan po planskih cenah pa smo
presegli za 22 %.

Osemmesečna fakturirana realiza-
cija pa znaša 3.384.000.000 din
ali 26 % več kot v enakem obd-
obju lanskega leta in 11 % več od
dinamičnega plana. Vse TOZD so
sicer presegle plan fakturirane
realizacije, vendar so % presegan-
ja ponekod prenizki, če upoštevamo,
da so se izdelavni in reproma-
teriali precej bolj podražili in
si na ta način nižamo akumulacijo.
Prizadevanja, da bi povečali iz-
koristek materiala so se uresni-
čila, saj smo za 1 % bolje iz-
koristili material kot v lanskem

avgustu in tako znaša avgustovski
izkoristek 86,7 %, lanski v istem
meseču pa 85,8 %. Razen Tike
so ga izboljšale vse TOZD.

Pri pregledu rezultatov za obd-
je januar - avgust pa lahko zapi-
šemo, da je v osmih mesecih pos-
lovanja izkoristek materiala os-
tal na lanski ravni in znaša
86,7 %. Izboljšale so ga TOZD Kar-
tonaža, Papirna konfekcija, Kuv-
ta in Embalažni servis, le TOZD
Kartonažna ga je za 1 % poslabša-
la.

Na konvertibilni trg smo izvozili
374 t izdelkov, na klirinškega
pa 43 t, tako, da je bilo sku-
pno izvoženo 417 t, to pa je za
86 % več kot v lanskem avgustu
in 4 % manj od dinamičnega plana.
Mesečni izvozni plan so izredno
presegli v Valkartonu in v Papirni
konfekciji, manj od plana pa
so proizvedli za izvoz v Kartona-
žni in Tiki.

Za opravljen izvoz smo zaslužili
351.000 \$, kar je precej več kot
v enakem obdobju lanskega leta.
Izvoz na klirinško področje pa
vrednostno zelo šepa, saj smo do-
segli komaj polovico načrtovane
vrednosti, ob skoraj izpolnjenem
količinskem planu.

V osmih mesecih smo izvozili v
vrednosti 175.865.000 din oz.
2.774.000 \$, kar je za 37 % več
kot v lanskem enakem obdobju in
5 % več od dinamičnega plana. Iz-
voz na konvertibilni trg je zna-
šal 133.000.000 din oz. 2.098.000
\$, kar je za 80 % več kot lani v
enakem obdobju in 9 % več od pla-
na.

Plansko zadolžitev vrednostnega
plana izvoza so presegle TOZD Kar-
tonaža, Valkarton, Papirna konfek-
cija in Kuvrti, Tika zaostaja za
kumulativnim dinamičnim planom
za 7 %, Kartonažna pa za 40 %, (na
konvertibilnem trgu) in le za 3 %
na klirinškem trgu.

B.J.

Pridne roke učencev med počitnicami!

Foto vest:

V temeljni organizaciji Kar-
tonažna Ljubljana so tudi le-
tos za nadomestilo odsotnih
delavcev v času poletnih do-
pustov sprejeli v delovno raz-
merje za določen čas 130 u-
čencev ter študentov in si-
cer 16 v juniju, 59 v juli-
ju in 57 v avgustu. Po izj-
vah redno zaposlenih delav-
cev je bila večina med njimi
pa tudi v tistih zelo vročih
dneh zelo marljiva.

M.S.

Vsak koristen predlog, ki se uveljavi v praksi, se sedaj tudi materialno vrednoti

Takoimenovana patentna zakonodaja se je v zgodovini pojavila obenem s kapitalizmom.

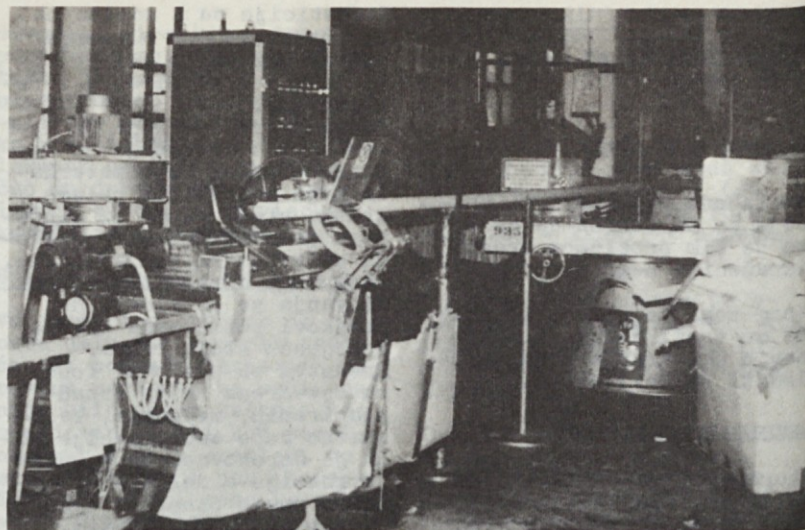
Izumiteljsko pravo in patent imata svoj izvor v privilegijih, ki jih je oblast izdajala v takoimenovanih "litteral patentes". S temi privilegiji so se podeljevale različne monopolne pravice (na primer: monopol do uvoza blaga itd.) in v tej obliki privilegijev so podeljevali izključno pravico do izkoriščanja novih izumov.

Prvi patent te vrste so izdale Benetke leta 1474, 1623. leta pa se je pojavil t.i. zakon o monopolih, s katerim so bili določeni pogoji izdajanja patentov. S tem patentnim zakonom dobiva izraz "patent" vse bolj pomen in veljavo, ki jo ima danes.

Uporabo načela privilegijev je prekinila šele francoska revolucijska zakonodaja in v zakonu iz leta 1791 uvel-

javila načelo, da je pravica do patentnega varstva naravna pravica izumitelja, ki nastane z intelektualno stvaritvijo sama po sebi, ne pa iz podeljenega privilegija.

Zaradi zlorab prijav že znanih izumov so v zakonodajo v ZDA leta 1812 uvedli prakso formuliranja posameznega izuma in od takrat dalje poznamo določbe, da morajo biti izumi v patentnih prijavih ustrezno opisani. 1815. leta so zahtevali, naj patent zajema samo nove izume in to ne samo v mejah ene države. S tem se je uveljavilo načelo novosti, ki je veliko prispevalo k splošnemu razvoju tehnike v svetu. Za zavarovanje patentov so v Nemčiji 1874. leta ustanovili posebno društvo za patentno varstvo, katerega predsednik je bil Werner Siemens, ena najpomembnejših osebnosti nastajajoče-



Avtomatska žaga z lastnim pogonom

Danes razlagamo patent kot listino, s katero se izumitelju zagotavlja varstvo izuma, ki pomeni rešitev določenega tehničnega problema in ki se more uporabiti v industriji ali v drugi gospodarski dejavnosti. Varstvo izuma traja 7 let. Uporabnik izuma pa mora plačati izumitelju plačilo odvisno od tega, koliko je kak izum prispeval k povečanju dohodka ali zmanjšanju stroškov. Izumitelj ima pravico do posebne nagrade tudi za izum, ustvarjen v OZD, ki se izkorišča, njegovega vpliva na povečanje dohodka TOZD pa ni mogoče neposredno izraziti, temveč prispeva k izboljšanju delovnih pogojev, varstvu ljudi itd. Najnovejši zvezni Zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja ureja varstvo izumov in izboljšav ter spodbuja ustvarjalnost, kar pospešuje razvoj sodobne domače tehnologije. S tem ustvarja tudi pogoje za razširjanje na enakopravni podlagi tehnološkega sodelovanja z drugimi državami in z vključitvijo v mednarodno delitev dela na področju tehnološke ustvarjalnosti omogoča, da se izumi izkoriščajo v proizvodnji, obenem pa varuje interes potrošnikov in organizacij združenega dela na enotnem jugoslovanskem trgu.

V teku skoraj šestih tisočletij je po svetu prijavljenih že na milijone izumov, žal pa je jugoslovanski delež na tem področju izredno majhen, saj vsi vemo, da po številu patentov sodimo v Evropi na predzadnje mesto - za nami je le še LR Albanija. V času vsesplošnega gospodarskega blagostanja za še tako modre predloge ni bilo pravega posluha, kar ima za posledico več sto izumov domačih predlagateljev, registriranih in uspešno uveljavljenih v tujini.

Torej nikakor ne gre več za metavati lastne domače pameti, ki ima danes, v zaostrenih gospodarskih pogojih še kako pomembno vlogo. Čeprav v naši TOZD dolgo ni bilo čutiti organiziranega vzpodbujanja na tem področju je bilo kljub temu storjenega precej. Po delovnih enotah obratuje vrsta naprav, ki so sad osebnih želja po izboljšanju tehnološkega

postopka; žal pa predlagatelji razen moralnega priznanja niso prejeli ničesar kar bi stimuliralo njihovo nadaljnjo ustvarjalnost. To pa je eden od vzrokov za tako majhno število izboljšav. Od leta 1980, ko je vodstvo temeljne organizacije začelo s spremljanjem razvojne dejavnosti, nam je uspelo storiti še korak naprej. Vsak koristen predlog, ki se uveljavi v praksi, se sedaj tudi materialno vrednoti.

Nekaj najnovjših tehničnih izboljšav, med katerimi so take, ki bistveno vplivajo na prihranek dragocenih deviz, predstavljamo nekoliko podrobneje:

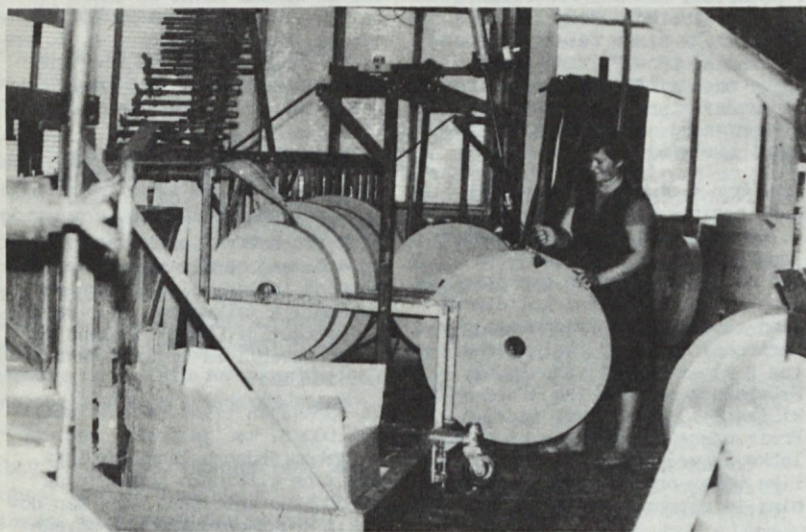
Zadnja faza na "špiralno-navijalnem stroju" v obratu navite embalaže je odrez špiralno navite cevi. Zaradi zastarelosti pomični sklop stroja za odrez cevi ni omogočal točnosti odreza, niti maksimalne izkoriščenosti stroja. Zato je razvojni tehnolog Prša Rajko po lastni zamisli izdelal avtomatsko žago, ki je priključena k špiralno navijalnemu stroju. Zaradi zamenjave elektromotorjev s hidravličnim so zmanjšane gibalne mase, kar ima naslednje prednosti:

- izredno lahek pomik žage,
- povečana je hitrost navijanja cevi, za cca 30 %,
- zmanjšale so se mehanske poškodbe cevi,
- nastavitve žage je enostavna in hitro izvedljiva

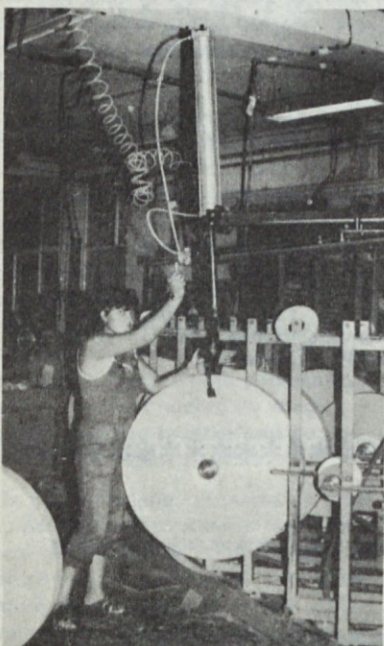
Žaga je v obratovanju od 1978 leta dalje, izračun pa zajema le dveletno obdobje. Kljub temu so številke dovolj zgovorne: v obdobju 2 let je bilo izdelano več kot 4.200.000 komadov doz, s tem pa povečan prirastek dohodka za 210.840,00 dinarjev. Predlagatelju, Prša Rajkotu je bila izplačana nagrada v znesku 121.510,00 dinarjev.

Zastarelost in nevarnost poškodb pri delu sta bila vzrok za izboljšavo v enoti navite embalaže. Ena od faz dela je tudi kalibriranje kartonskih cevi. Ta proces dela se je izvajal na hidravlični stiskalnici po sicer ustreznem, vendar nevarnem postopku. Delavka je neprestano posegala v nevarno območje

(nadalj. na 7. str.)



Naprava za dviganje kartona na navijalni stroj - hidravlično dvigalo



ga nemškega kapitala. Zaradi gospodarske ekspanzije procesa pravnega varstva. Sprejela jo je tudi takratna Srbija, čeprav nikoli ni bila njen aktivni član. Jugoslavija je postala njena članica leta 1921 in je to še danes.

Z uvedbo socializma so izumitelji zavarovali izume pretežno z "izumiteljskim spričevalom", s katerim je pridobila država lastnino nad izumom in pravico do njegovega izkoriščanja, izumitelju pa je pripadala razen moralnih pravic še pravica do odškodnine.

S prvo spremembo ustave je bil uzakonjen patent kot edina oblika varstva izuma, obenem pa je uveljavilo tudi varstvo tehničnih izboljšav.

ZAČETEK RAZVOJNE DEJAVNOSTI (nadalj. s 6. str.)

stroja; temperatura kalibriranja je bila nastavljen z golj po občutku; ves tehnološki postopek je bil zato počasen; porabljenih je vse preveč nepotrebnih gibov, kalibrirale so se samo cevke v dolžini 400 mm, vstavljale pa ročno. S pomočjo nove, avtomatske horizontalne kalibrirke se v delovno območje stroja ne posega več; cevke se avtomatsko dodajajo, njihova dolžina pa je poljubna.

Električni grelec je zamenjal plinskega, zato je temperatura bolj nastavljiva in regulirana s termostatom. Uspešnost izboljšave dokazuje povečana produktivnost dela za okoli 160 %.

Napravo sta skonstruirala Dimnik Marjan in Racman Franc ter za predlog prejela 38.997,00 dinarjev.

Kako koristen je vsak predlog v tekmi s časom in zaostrjenimi pogoji uvoza, se je pokazalo pri realizaciji izdelave tekstilnih cevke za egiptovskega naročnika.

Rezalni avtomat Mayer, na katerem naj bi se naročilo izdelalo, je bil zaradi omejitve uvoza rezervnih delov dalj časa v okvari. V ponovni "zagon" mu je pomagal skupinovodja Sigurnjak Ilija. Predlagal je neposredni priljubek elektromotorja na rezalno vreteno. Primerjalni izračun pove dovolj: za ročno rezanje in pakiranje bi potrebovali 100 delovnih izmen, tako pa je enota porabila za izdelavo naročila le 27 delovnih izmen in ugo-



Izboljšava pri izdelavi doz

dila kupcu v dogovorjenem roku. Predlagatelj je za predlog prejel nagrado v višini 5000 dinarjev.

Rebolj Anton tehnolog v obratu potiskane embalaže je po lastni zamisli izdelal "napravo za perforacijo maskirne folije." S pomočjo te naprave uvoženo maskirno folijo perforiramo sami, kar nam prinese okoli 3750 DM prihranka letno. Predlagatelj je prejel za dveletno obdobje obratovanja naprave 37.610,00 dinarjev odškodnine.

Izboljšava ima lahko pomembno vlogo tudi pri zmanjšanju bolniškega staleža zaradi poškodb pri delu in preprečevanju poklicne bolezni, predvsem okvare hrbtenice. To dokazuje predlog tehnične izboljšave "naprava za dviganje kartona na navijalni stroj - pnevmatsko dviga-

lo." Napravo je skonstruiral skupinovodja v enoti navite embalaže, Pirnat Milan. Pred vpeljavo te naprave je bil potreben izreden fizični napor delavke, saj je naenkrat morala dvigniti več kot 50 kg težak zvitek kartona na višino 70 do 80 cm. Iz tega sledi, da je bilo v 8 urah treba dvigniti tudi do 10 ton kartona. S to napravo se je število delavcev pri stroju zmanjšalo, odpada pa skoraj ni, saj je pri mehanskem dvigovanju možnost poškodb kartona veliko manjša.

Naprava je že dalj časa uspešno v uporabi, o zasluženi denarni nagradi pa bo poslovni odbor, v katerega pristojnosti so izumi, tehnične izboljšave in koristni predlogi, razpravljali v kratkem.

Organiziranje lastnega oddelka za razvojno dejavnost



kaže, da na to področje stopamo še bolj načrtno in zavzeto. Dejavnost tega oddelka je potrebna in koristna, ker je dokončno prodrlo v zavest slehernega izmed zaposlenih, kako pomemben je lahko vsak, na pogled še tako neznamen predlog za tehnično izboljšavo.

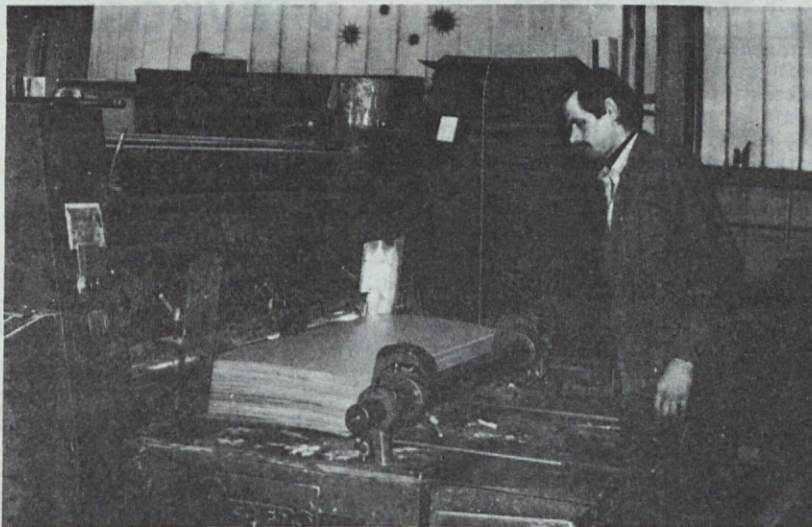
Skoraj vedno imajo delavci, ki predlagajo kako izboljšavo, vsaj dve težavi: najprej, kako bi svojo zamisel spravili na papir, nato pa še, kako bi jo realizirali. Sedaj pa jim omogočamo, da se o svojih predlogih pogovorijo s tehnologoma v tem oddelku, ki sta strokovno ustrezno usposobljena in tako hitreje opravijo pot od nastanka ideje do njenega uresničenja.

Uršič Mojca

OOZK „TIKA“ Trbovlje pred kadrovanjem novega vodstva

Naša OO ZK ima 20 članov ZK, kar predstavlja od skupno 159 zaposlenih 12,5 % komunistov. V članstvu je pretežno večina žensk in mladih, kar je tudi v sorazmerju s strukturo zaposlenih v TOZD TIKA.

Dosedanje delovanje OOZK lahko ocenjujemo, da je bilo dokaj dobro. Komunisti smo se polno angažirali pri kadrovanju novih članov v vrste ZK, saj smo v letu 1983 sprejeli 7 novih članov iz neposredne proizvodnje, ker smo do sedaj čutili pomanjkanje komunistov iz te sredine. OO ZK razpravlja o vseh večjih problemih, kateri se pojavljajo v naši TOZD in daje tudi pobude in predloge za rešitve na organe upravljanja. Zelo tesno sodelujemo z osnovnim organizacijama sindikata in mladine v TOZD. Skupaj s sindikatom smo razpravljali o integraciji v DO KTL, o dohodkovnem povezovanju med TOZD, razpravljali o letnih planih ter investicijah. OO ZK je dala pobudo za spremembo nekaterih členov pravilnika o de-



Predelava valovitega kartona

litvi sredstev za osebne dohodke v tem smislu, da se bolj nagradi dobro delo, ker dosedanji pravilnik ne stimulira dovolj dobrih delavcev. Komunisti razpravljamo tudi o naših investicijah, saj se dobro zavedamo, da je naš strojni park zasta-

rel in da s takšnimi stroji ne moremo doseči zahtevane kvalitete, še manj pa zadovoljiti potrebe tržišča po komercialni embalaži. V tiskarni smo ta problem v veliki meri že rešili, ostaja pa še vedno problem slotra v kartonaži. Zavedamo se, da

je nabava novega slotra življenjskega pomena za našo TOZD in njene delavce. Nabava tega stroja se je vedno odmikala iz leta v leto, tako, da tudi sedaj v teh težkih gospodarskih razmerah ne vemo kaj in kako.

Trenutno stoji pred našo OO ZK zelo pomembna naloga kadrovanja novega vodstva OO ZK, katere smo se komunisti že lotili in jo mislimo tudi kvalitetno opraviti, saj bo naše nadaljnje delo v veliki meri odvisno od vodstva OO ZK.

sekretar OOZK
Leon Hauptman

Nova delitev sindikalne članarine

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je sprejel sklep o spremembi razmerja pri delitvi sindikalne članarine. Tako bo v bodoče ostalo osnovnim organizacijam sindikata 40 % od skupno vplačane članarine, ki se mesečno obračunava od neto osebnih dohodkov delavcev, 60 % pa prejmejo občinski sveti zveze sindikatov.

Navedena nova delitev članarine se bo upoštevala že ob izplačilu osebnih dohodkov za mesec julij.

M.S.

URESNIČEVANJE ZAKONA O DRUŽBENEM SISTEMU INFORMIRANJA

Marca letos so zbori slovenske skupščine sprejeli zakon o družbenem sistemu informiranja, hkrati pa so potrdili tudi obsežen program uresničevanja zakona, ki ga je pripravil republiški komite za informiranje. Zakon daje pravno podlago za izgradnjo smotrnega in na sodobni tehnologiji zasnovanega ter usklajenega družbenega sistema informiranja. S tem zakonom pa so dobile tudi informacijske službe, samoupravni in poslovodni organi ter sindikalne organizacije v ozdih številne naloge in obveznosti.

Uresničevanje zakona ter vlogo informacijskih služb in sindikalnih organizacij pri tem je obravnaval tudi odbor republiškega sveta ZSS za obveščanje in politično propagando. Med drugim je odbor sklenil, da bo predsedstvu republiškega sveta ZSS predlagal, da na eni jesenskih sej obravnava informiranje v ozdih z vidika dosedanjih sindikalnih stališč in z vidika uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja. Pri slednjem nikakor ne gre zgolj ali predvsem za formalno normativno usklajevanje samoupravnih splošnih aktov v ozdih z zakonom. To je sicer treba opraviti do konca marca prihodnjega leta. Zaradi smotrnosti pa bi se veljalo dogovoriti, da se tako usklajevanja opravi ob siceršnjem dopolnjevanju oziroma spreminjanju samoupravnih aktov vendar ne pred sprejemom osnutka republiškega zakona o javnem obveščanju (ki naj bi prinesel nekaj novosti tudi za obveščanje v ozdih). Tako bi se izognili dvakratnemu usklajevanju, kar pa ne pomeni, da v zvezi z uresničevanjem zakona o družbenem sistemu informiranja zdaj ni treba nič napraviti. Nasprotno, le temeljite priprave, obravnave predlogov za izboljšave in spremembe, ki jih bodo pripravile informacijske službe in poslovodni organi, v sindikalnih organizacijah in na samoupravnih organih lahko prispevajo k spreminjanju odnosov na tem področju, k boljšemu delovanju sistema informiranja v ozdih in tudi k boljšim pravilnikom o informiranju, kjer se bodo zanje odločili.

Več pomembnih tem je, o katerih bi morali v ozdih v okviru uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja spregovoriti in predlagati izboljšave.

1. Da bi odpravili podvajanje pri zajemanju in izkazovanju podatkov ter si zagotovili vse potrebne podatke in informacije je treba v ozdih oceniti stanje pri zajemanju in izkazovanju podatkov za lastne in širše družbene potrebe ter predlagati ukrepe za racionalizacijo. Hkrati bi veljalo spregovoriti tudi o načinu zagotavljanja javnosti in dostopnosti podatkov in informacij. O tem naj bi v ozdih razpravljali delavski sveti in sprejeli ustrezne sklepe (še prej pa odbori za informiranje, kjer jih imajo) na podlagi strokovnih gradiv, ki jih morajo pripraviti informacijske službe (te pa so v

glavnem knjigovodstvo, računovodstvo, plansko-analitični sektor, sekretarji delovnih organizacij in tozdov, tajništva samoupravnih organov in organizatorji obveščanja). Osnovne organizacije sindikata ter konference oz. njihovi izvršilni organi pa naj politično ocenijo stanje, predlagane ukrepe strokovnih služb in poslovodnih organov ter spodbudijo razpravo o tem na samoupravnih organih.

2. Za uveljavitev smotrnega sistema informiranja v ozdih bo treba proučiti ustreznost obstoječe organiziranosti informacijskih služb in hitreje uvajati sodobno poslovanje (računalniška tehnologija). Pri tem bodo morale informacijske službe zagotoviti preglednost svojih podatkov ter za to oblikovati kataloge podatkov na podlagi predpisane metodologije.

Sodobna informacijska tehnologija sama po sebi še ne zagotavlja tudi hitre obdelave in izkazovanja pomembnih podatkov. Danes so v ozdih računalniki še vse premalo izkoriščeni, oziroma računalniških programov ne uporabljajo tudi za načrtovanje, predvidevanje poslovnih procesov, organizacijo in podobno. Ob večji izrabi računalnikov pa vedno bolj izstopa problem zaščite in varnosti podatkov in računalniške opreme, zato bodo morale informacijske službe in poslovodni organi tudi temu nameniti ustrezno pozornost.

Tudi pri tem naj bodo sindikalne organizacije spodbujevalec razprave. Obravnave devetmesečnih rezultatov gospodarjenja so primerna priložnost za razpravo o vseh vidikih sistema informiranja v ozdih.

3. Sindikat kot politično organizacijo predvsem zanimajo vsebina, dostopnost in razumljivost informacij, ki jih delavci s posrednim ali neposrednim obveščanjem dobijo za svoje delo in samoupravno odločanje. Temeljna lista informacij kot minimalen fond najbolj pomembnih informacij (usmerjevalnih, odločevalskih in kontrolnih) v ozdih še ni uveljavljena. Res je, da je lista iz leta 1980 ostala v praksi poizkus, zato jo bo treba dopolniti (informativna služba RS ZSS), jo vnesti v pravilnike o informiranju v ozdih ter temu prilagoditi sistem zbiranja, obdelave in izkazovanja podatkov. Uveljavitev poglavitnih kazalcev gospodarjenja in drugih potrebnih podatkov in informacij pa terja tudi razmejitev in uskladitev dela med informacijskimi službami. To pa istočasno pomeni, da je za celovit sistem informiranja v ozdih treba opredeliti podatke, ki jih (konkretno) morajo dajati posamezne informacijske službe. Hkrati pa bi morali vse službe, ki zbirajo, obdelujejo, "ustvarjajo" in posredujejo podatke, vsebinsko in organizacijsko povezati oziroma združiti (tudi službe za avtomatsko obdelavo podatkov).

V večjih ozdih se bodo verjetno odločili za pravilnike o informiranju. Opomnik, kaj vse sodi



Delo na disketah za zajem. podatkov

v tak pravilnik, bo pripravila informativna služba republiškega sveta ZSS - seveda pa ga bo treba v ozdih konkretizirati ter prilagoditi lastni organiziranosti. Zakon o družbenem sistemu informiranja v posameznih členih prinaša načela, ki so pomembna za delovanje sistema informiranja v ozdih in jih bo treba upoštevati oziroma razdelati:

- vsak dajalec podatkov je odgovoren za njihovo resničnost, celovitost, pravočasnost in dostopnost, uporabnik pa pri uporabi podatkov navede vir podatkov in je odgovoren za njihovo celovitost ter dosledno in pravilno uporabo;
- s samoupravnih splošnim aktom na podlagi zakona se določijo tudi načini in oblike zagotavljanja podatkov in informacij javnosti;
- zakon in samoupravni splošni akti določajo vrste podatkov, ki so predmet posebne zaščite in ravnanja, način njihove zaščite ter ukrepe in postopke, s katerimi se preprečuje njihova nepravilna, zlonamerna ali nepooblaščen uporaba, prikrivanje in spreminjanje;
- javnost in dostopnost podatkov se zagotavlja z izkazovan-

jem podatkov na enostaven in razumljiv način, z izmenjavo podatkov in informacij z objavljanjem v sredstvih javnega obveščanja in z neposrednim obveščanjem;

e) vse informacijske službe so v mejah svojega delovnega področja odgovorne za resničnost, celovitost, pravočasnost, razumljivost in dostopnost podatkov, ki jih zbirajo, obdelujejo in izkazujejo;

f) informacijske službe v okviru svojih pravic in obveznosti evidentirajo, zbirajo, obdelujejo, hranijo, izkazujejo podatke in informacije, zagotavljajo javnost in dostopnost podatkov, pripravljajo in posredujejo gradivo za samoupravno delegatsko odločanje, na zahtevo delavcev, njihovih delegatov in organov upravljanja pa morajo informacijske službe pravočasno zagotoviti tudi podatke iz drugih informacijskih služb;

g) za vzpostavljanje in delovanje informacijskih služb je odgovoren poslovodni organ oziroma tudi drug organ, določen z zakonom in samoupravnim splošnim aktom.

M.K.

(Informacije RS ZSS 4/VII)

Slovenščina v javnosti

Da bi v Zvezi sindikatov Slovenije pospešili uresničevanje (portoroškega) posvetovanja "Slovenščina v javnosti" in prispevali svoj delež k višji jezikovni kulturi, je svet republiškega sveta zveze sindikatov za izobraževanje, znanost in kulturo obravnaval vlogo in naloge zveze sindikatov pri razvijanju jezikovne kulture in skrbi za razumljiv in lep slovenski jezik ter sprejel priporočila za organizacije in organe Zveze sindikatov Slovenije.

Navajamo nekatera, ki zadevajo organizacije sindikata v združenem delu:

- Razumljiv in lep jezik naj bo značilnost vseh besedil za potrebe poslovanja in samoupravnega odločanja; to velja tudi za vsa sredstva obveščanja (glasila, bilteni, zborniki, oglasne deske, razglasne postaje, plakati itd.). Vsa besedila, namenjena javnosti, bi morala biti lektorirana.

- V rabi jezika se je treba izogibati samodejnemu prenašan-

ju pravnih izrazov v komunikiranju pri delovnih postopkih in samoupravnem odločanju.

- Delavcem je treba na ustrezen način pojasnjevati nove politične in ekonomske izraze (eša od možnosti je besednjak novih izrazov kot rubrika v glasilih ipd.).

- Sindikalne organizacije naj bi aktivno sodelovale pri oblikovanju predlogov in pri sprejemanju odločitev o poimenovanju organizacij združenega dela in njihovih izdelkov. Pri tem naj bi upoštevale sporočila portoroškega posvetovanja in mnenja jezikovnega razsodišča pri RK SZDL.

- Strokovne službe naj bi jezikovno pravilno oblikovale pisna navodila za uporabo izdelkov in vse oblike propagande za te izdelke.

- Delavcem iz drugih republik in pokrajin, ki delajo v Sloveniji, je treba omogočiti, da bodo o temeljnih samoupravnih dolžnostih in pravicah seznanjeni v njim razumljivem jeziku. Z različnimi oblikami izobraževanja pa jim je treba omogočiti, da se bodo seznanili z osnovami slovenščine, kar jim bo omogočilo bolj dejavno vključevanje v samoupravljanje.

PRED OBVEZNOSTJO ZA STALNO USPOSABLJANJE DELAVCEV ZA VARSTVO PRED POŽAROM

Ustava SR Slovenije določa v 20. točki 321. člena, da Skupščina SRS z zakonom ureja tudi varstvo pred požarom. Zato je IS Skupščine SR Slovenije na 53. seji dne 17.2.1983 določil besedilo Predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pred požarom s tezami, katero je bilo objavljeno v skupščinskem glasilu "Poročevalec" dne 13.5.83. Zaradi pomembnosti gradiva navajamo nekaj predlogov, ki se nanašajo na varstvo pred požarom v TOZD.

Usposabljanje delavcev

Večletno spremljanje stanja varstva pred požarom kaže, da prihaja do večine požarov zaradi nepoznavanja nevarnosti za nastanek požara, kakor tudi zaradi nepoznavanja ustreznih ukrepov, zato predlagatelj meni, da bi bilo potrebno določiti, da so osnove varstva pred požarom sestavni del vzgojnoizobraževalnih programov osnovnega in usmerjenega izobraževanja, ter da morajo TOZD skrbeti za stalno usposabljanje svojih delavcev za varstvo pred požarom (4.teza).

Služba varstva pred požarom

TOZD morajo imeti določenega delavca odgovornega za izvajanje požarnovarnostnih ukrepov, TOZD

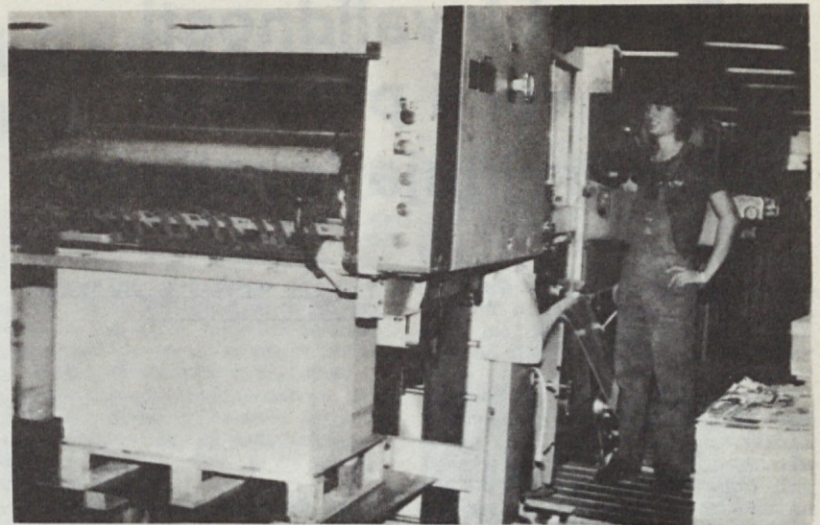
v katerih je nevarnost za nastanek požara večja, pa posebno službo za varstvo pred požarom Delavec, odgovoren za izvajanje požarnovarnostnih ukrepov, lahko opravlja te naloge poleg svojih osnovnih nalog, kjer pa je zaradi požarnovarnostne problematike to potrebno, pa le naloge s področja varstva pred požarom (10. teza).

Pravilnik o varstvu pred požarom

Sedaj veljavni zakon zavezuje TOZD le, da morajo sprejeti pravilnik o varstvu pred požarom, ne določa pa kaj vse je potrebno v tem pravilniku urediti, zato je predlagano, da je potrebno v pravilniku o varstvu pred požarom določiti organizacijo varstva pred požarom, način usposabljanja delavcev, način vzdrževanja naprav in sredstev za javljanje in gašenje požara, ukrepe za preprečevanje nastanka požara, zagotavljanje požarne intervencije ter pravočasno evakuacijo ljudi in premoženja idr. (12. teza).

Evidenca o požarih

Zaradi ugotavljanja stanja na področju požarnega varstva, proučevanja vzrokov nastanka požarov, ugotavljanja uspešnosti gasilske intervencije ter preventivnega ukrepanja je predlagana obveznost



Urejenost ob stroju - varno delo!

TOZD, da vodi evidenco o požarih (13. teza).

Inšpekcijska dejanja

Predlagana je razširitev pooblastila, da posamezna inšpekcijska dejanja s področja varstva pred požarom opravljajo poleg strokovnih oseb tudi organi in organizacije oziroma gasilska društva. (18. teza)

Gasilska enota

Zaradi neurejenega statusa teritorialnih poklicnih gasilskih enot kot tudi industrijskih poklicnih gasilskih enot je predlagano, da se teritorialne poklicne gasilske enote ustanovijo kot delovne organizacije, industrijske poklicne gasilske enote pa se lahko oblikujejo kot TOZD ali pa kot posebne organizacijske enote

oziroma delovne skupnosti (22. teza).

Sredstva za izvajanje zakona

S predloženim zakonom se ne nalagajo nove obveznosti upravnim organom. Nalagajo pa se obveznosti TOZD in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim glede usposabljanja na področju varstva pred požarom in organiziranja službe za varstvo pred požarom, vodenja evidenc o požarih, sprejemanja ustreznih aktov, ki urejajo to področje in drugo, vendar pa predlagatelj meni, da so sredstva, ki bodo potrebna za izvedbo teh določb bistveno manjša, kot znašajo škode, ki jih povzročajo požari, ki so največkrat posledica nepoznavanja vzrokov požarov in ustreznega ukrepanja ob požarih.

J. Kopač

Priznanje gasilski enoti TOZD Kartonažna Ljubljana in zlata značka CZ Borisu Rošu

Na tekmovalni taktični vaji gasilskih enot občine Ljubljana center dne 15.6.1983 na športnem igrišču KS Poljane je med 16 enotami CZ gasilska enota CZ TOZD Kartonažna Ljubljana dosegla odlično drugo mesto ter prejela od štaba CZ Občine Ljubljana center pisno priznanje. Čestitamo!

Štab CZ Občine Ljubljana center je dne 20.6.1983 na slavnostni seji podelil tov. Roš Borisu, vodji enote CZ TOZD Kartonažna Ljubljana, zlato značko CZ za leto 1983. Iskreno čestitamo!

J. Kopač



Boris Roš pri delu

OBČINA LJUBLJANA CENTER
PISNA IN CIVILNO ZAŠČITA

PODELJILJE

za doseženo II. mesto

PRIZNANJE

GASILSKI ŠTABI **KARTONAŽNA TOVARNA LJUBLJANA**

SE SODLOVNIŠTVO OB OBČINSKI TERITORIALNO TACTIČNI VAJI
GASILSKIH ENOT OBČINE LJUBLJANA CENTER

PODELJEN BORISU
ROŠU
BORISU ROŠU
ZA CIVILNO ZAŠČITO

Porast invalidnosti - vse večji problem razporejanja invalidov

Kakor narašča število delovnih invalidov v merilu naše DO, tako narašča problem invalidnosti tudi v TOZD Kartonažna Ljubljana.

Problematiko delovnih invalidov so obravnavali tudi slovenski sindikati na svojih kongresih. Opozorili so na nevzdržno stanje in na potrebo, da se to področje sistemsko uredi in to predvsem preko sistema invalidskega zavarovanja.

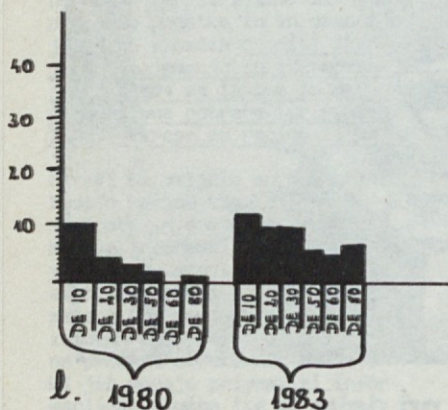
Statistični podatki nam povedo, da je 82 % delovnih invalidov (podatki SPIZ) iz neposredne proizvodnje in, da je vzrok pretežno v boleznih, ki so povezane z delom. Na prvem mestu je vzrok za oceno invalidnosti bolezen, sledijo poškodbe izven dela in poklicne bolezni. Tu gre za bolezni kosti, mišic in veznega tkiva, čemur sledijo bolezni srca, ožilja ter duševne motnje. Vzroki so običajno "nepovezani z delom", dejansko pa ne moremo spregledati njihove povezave med delovnimi in življenjskimi pogoji, zdravstvenim varstvom delavcev, bolezensko odsotnostjo in invalidskim upokojevanjem, oz. sploh z nastankom invalidnosti.

Ocena v zadnjih 15 letih v SR Jugoslaviji kaže, da se invalidsko upokoji vsak tretji delavec. Več kot štiri petine teh delavcev je iz neposredne proizvodnje, kar jasno kaže, da čim nižja je kvalifikacija, več je invalidskih upokojitev. V naši temeljni organizaciji Kartonažna Ljubljana se je v letu 1982 upokojil invalidsko vsak peti delavec. Vsi delavci so bili iz neposredne proizvodnje.

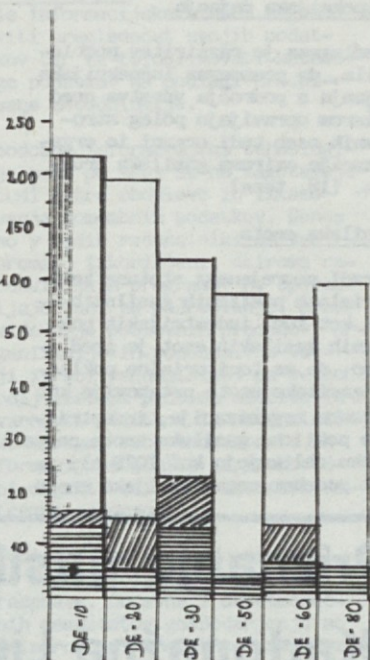
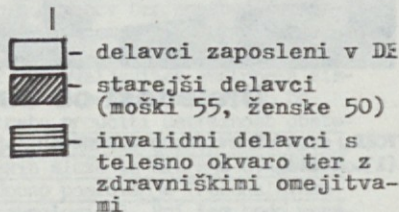
Prikaz problematike invalidnosti v TOZD Kartonažna v letih 1980 in 1983

grafikoni

Prikaz invalidnosti v TOZD Kartonažna Ljubljana v letu 1980 in 1983



Delovna zmožnost delavcev po DE v maju 1983



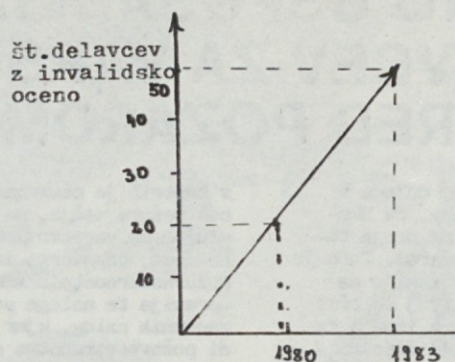
Zmanjšana delovna zmožnost po DE TOZD je sledeča:

- DE-10 = 6,7 %
- DE-20 = 7,9 %
- DE-30 = 17,7 %
- DE-50 = 4,1 %
- DE-60 = 21,5 %
- DE-80 = 9,7 %

V naši TOZD Kartonažna se srečujemo skozi vse leto s porastom invalidnosti in telesnih okvar delavcev. Prikaz invalidnih delavcev v letu 80 in 83 nam razorno prikazuje grafikon, ki kaže, da porast invalidnosti ni zanemarljiv podatek. Vzročnost za sam pojav pojasnjuje narava dela v proizvodnji: delo je težko, na delovnih mestih pa so v večini zaposlene ženske. Iz grafikona je tudi razvidno, da je v zadnjih 3 letih največji porast invalidnosti in telesnih okvar v DE-10, sledita ji DE-30 in DE-20. Predvsem pogosta so obolenja rok in nog zaradi enakih ponavljajočih se gibov, v zvezi s tem pa tudi obolenja hrbtenice.

Ob ustrezni ocenitvi invalidnosti s strani Skupnosti invalidskega in pokojninskega

Porast invalidnosti



Branka Jankovič delavka s telesno okvaro in Marija Zajc invalid na lažjem delu pri prebiranju

zavarovanja, se pogosto soočimo s problemom, na kakšna lela in naloge naj premostimo delovnega invalida. V omenjenih enotah je vedno manj delovnih operacij, ki bi invalidnemu delavcu omogočale nadaljnje združevanje dela v naši TOZD. Pogosto se ukinjajo tudi razne lažje delovne operacije.

- skrbel za preusposabljanje in dousposabljanje delavcev, - vzpodbujal raziskovalna in inovacijska dela s področja proučevanja in preprečevanja invalidnosti.

A.S.

Problematiki invalidnosti bi bilo potrebno posvetiti veliko več pozornosti ter v praksi vpeljati tudi učinkovitejšje ukrepe, ki bi morali biti dolgoročno planirani. Doslej smo se vse preveč zadrževali na poudarjanju različnih pravic, ki izhajajo iz pokojninsko invalidskega zavarovanja, vse premalo pa na sistematičnem odstranjanju vzrokov, ki pripeljejo do nastanka invalidnosti. Za take oblike preprečevanja invalidnosti bi bilo potrebno pritegniti skupino strokovnjakov in strokovnih služb v naši DO. Prav na tem področju bi bilo veliko dela za odbor za varstvo pri delu. Ta odbor, ki že deluje na nivoju DO, bi naj zajemal tudi strokovne delavce iz kadrovske, socialne in službe varstva pri delu. V taki razširjeni sestavi naj bi opravljal naslednje naloge:

- kritično proučeval investicijske načrte, ki bodo vplivali na spremembo delovnih pogojev,
- spremljal prilagajanje delovnega časa delavcev, kakor tudi nočnega, nadurnega in zdravju škodljivega dela,
- skrbel za redne preventivne preglede in premeščanje delavcev,

Bralcem Glasila KTL!

Ena izmed temeljnih nalog Glasila KTL, kakor jo določa temeljna vsebinska zasnova Glasila je: "Omogočati vsestransko izmenjavo mnenj, predlogov in stališč med delavci temeljnih organizacij in delovne skupnosti, ki naj razvija in spodbuja objektivno kritiko in polemiko ter mobilizira vse delavce za izvrševanje skupno določenih akcij, katerih uresničitev vodi k začetnim poslovnim uspehom in uveljavljanju samoupravnih odnosov v združenem delu." Vaš prispevek-izpolnitev tega cilja!

Uredništvo

Po mnenju sekretariata za informacije v izvršnem svetu skupščine SR Slovenije, z dne 6. 6. 1979, je

Glasilo KTL

opročeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

ŠE NEKAJ UTRINKOV Z LETOŠNJIH DOPUSTNIŠKIH DNI

Poletje še kar traja in te zadnje avgustovske dni sonce pripeka kak dan še kar s pravo poletno vročino. Prepričan sem, da tudi med bralci Glasila počitniško razpoloženje še ni zamrlo, marsikdo pa se rad v mislih še vrača na lepe trenutke, ki jih je poleti preživel na dopustu. Zato bo ta prispevek samo dopolnil to razpoloženje ali pa sprožil komentar že sedaj, kje preživeti dopust v prihodnjem letu. Odločil sem se opisati nekaj vtisov z letovanja v novem počitniškem naselju "Zaglav" pri Miholaščici kot tam "daleč" na otoku Cresu. Da sem se odločil letovati tu, sta dva razloga, eden kot pri večini ostalih radovednost, kakšna je ta naša nova počitniška pridobitev in drugi pridobiti lastno mnenje ali so kritike nekaterih glede nakupa utemeljene. Ne samo moje, temveč mnenje vseh, ki so bili vprašani je: "Tu je čudovito"! Take pohvale sem slišal od marsikoga, ki je letoval tudi že prej zato mora naša bodoča skrb biti namenjena na eni strani dokončati še neurejenost same okolice hišic in druga obnašati se čim bolj vestno in varčevalno do tega našega družbenega premoženja.

Moj odhod iz Ljubljane je bil v duhu napotka nekaterih predhodnikov, naj, če mi to prostor omogoča, pripeljem s seboj zelenjavo in meso. Kar zjutraj med potjo sem se ustavil na ljubljanskem živilskem trgu in docela popolnil proste kotičke s tistimi zelenjavnimi dobrotami, za katere sem vedel, da jih tam ne bo: stročji fižol, rdeča pesa, kolerabica, bučke, melancane, paradižnik, korenje in še in še. Mislim, da bo ta napotek dopustnikom še tudi prihodnje leto dobrodošel, pa čeprav bo morda že zgrajena nova samopostrežna trgovina v samem počitniškem naselju. Kar se tiče sadja, pa čeprav sem ga tudi jaz pripeljal s seboj, je mala kontejnerska trgovinica bila kar ustrezno zalozena in je vsaj malo omilila

visoke cene pri prodajalcu v Martinščici. Priznam, da sem glede poti najbolj skeptično pričakoval prevoz s trajektom, saj so mi še iz prejšnjih let letovanja na Lošinju ostale dolge čakalne kolone v kar živem spominu. Sedanja vožnja kar petih trajektov pa je to čakanje na naši strani skrajšala samo na 30 minut, toda, ko sem na drugi strani 20. avgusta opazoval dvokilometrsko kolono vračajočih se, med katerimi je bilo tudi precej KTL-ovcev, se mi je ponovno vrnila misel na preizkušeno prakso, da bi tudi pri nas prihodnje leto bilo dobro prestaviti menjalni dan izmen na 5., 15. in 25. v mesecu, to je nekoliko drugače, kot je to v večini hotelov ali počitniških domovih ostalih delovnih organizacij.

Ko prispeš v ta naš "počitniški paradiž" ob prijaznem sprejemu oskrbnika Mirka Plaznika, ki te pospremi do tvoje hišice, te prevzema občutek notranjega veselja, da smo v KTL končno le naredili velik korak v izboljšanje družbenega standarda delavcev. Sicer se povsod naokrog še srečuješ z znaki napol dokončane gradbene dejavnosti, kar sicer morda kviri prvi vtis tistemu, ki sicer ne ve, da naselje obstoja še-

le leto dni. Če si pa zamisliš, da bo to kmalu vse urejeno, morda celo tako, kot spodaj pri hišici nekega privatnega lastnika, ki je tako urejena, kot, da bi jo za vzorec potegnili iz škatlice, potem je občutek dejansko izreden.

Da ne bi sam podal oceno, pa preberimo, kaj so mi odgovorili naši letujoči delavci.

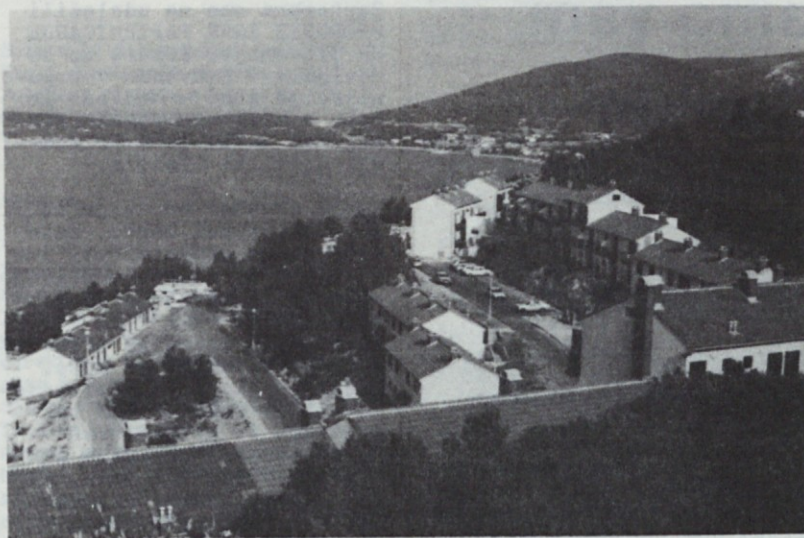
Vera Pirc - DSSS

Kako se imate na Cresu, v našem naselju?

"Moram reči, da je odlično urejeno. Nisem pričakovala, da je vse že tako lepo pripravljeno za uporabo, saj ima delavec vse na razpolago in ni potrebno s seboj za bivanje prinesati ničesar!"

Kakšno je vaše mnenje glede možnosti za kopanje?

"Menim, da so plaže urejene, vsaj tu v Miholaščici in seveda druga v kampu Slatina v Martinščici, ki mi je zelo všeč, ker so še tuši in tudi trgovina."



Počitniško naselje Zaglav na Cresu

No, če je potrebno na to plažo z avtom, pa plaža v Miholaščici ni daleč in greš do nje lahko kar peš. Ta plaža mi zato ugaja, ker je peščena in v začetku nizko morje, tako, da je primerna tudi za otroke. Tam, kjer sem prejšnja leta letovala, so bile povsod samo skale, ta pa je resnično dobra."

Zanima nas, kakšen je vaš občutek in počutje, če upoštevamo, da je tu ena zraven druge 22 naših počitniških enot?

"Mene osebno to nič ne moti, čeprav moram priznati, da sem pričakovala nekoliko večji stik med samimi delavci, ki tu letujejo iz raznih temeljnih organizacij in delovne skupnosti, saj smo dejansko kar 10 dni skupaj."

Mnenja sem bil, da je to morda le sedanja začetna hiba, saj še ni neke centralne točke, recimo, restavracije, kjer bi naš Mirko Plaznik že ob prihodu izmene se dogovoril za srečanje delavcev na spoznavnem večeru vseh KTL družin.

Majda Plevčak - TIKa Trbovlje

Kakšen občutek imate ob letovanju v našem naselju? Kaj mislite glede same udobnosti in kaj glede možnosti za kopanje, oz. kaj smatrate, da bi se dalo še narediti?

"Sama hišica je v redu. Vsi se v njej dobro počutimo, saj imamo pravo udobje, ki ne bi moglo biti boljše. Vse je lepo vzdrževano. Glede plaže pa menim, da bi bilo dobro, da bi se uredila, naredilo stopnice do nje, kakor tudi primerne vstopne v morje. Na skalah bi se dalo z zalivkami cementa narediti tudi prostore za sončenje. Sicer je tu malo dalje lepa peščena plaža, pa zato hodimo večkrat tudi tja, ker je do tam le 15 minut hoje."

Imate kakšno mnenje glede organiziranja družabnosti, da bi se delavci med seboj spoznali?

"Ne vem sicer točno na kak način, toda resnično je dejstvo, da se sosedje med seboj ne poznamo. Morda bi se dalo preko oglasne deske ali pa z določenim organizatorjem organizirati medsebojne igre na plaži ali v morju. Pravega družabnega življenja pa zaenkrat tu še ni, razen večerne glasbe v kampu."



Na letovanju tudi upokojenci

Maja Rozman - Kartonaža Rakek

Kako se počutite na Cresu? "Vse je v redu glede hišice, razen plaže, ki še ni urejena, toda mislim, da bo z leti tudi to rešeno. Sicer manjkajo nekatere stvari v trgovini, toda zadevo urediš, da nekaj prineseš s seboj, drugo pa poiščeš takoj."

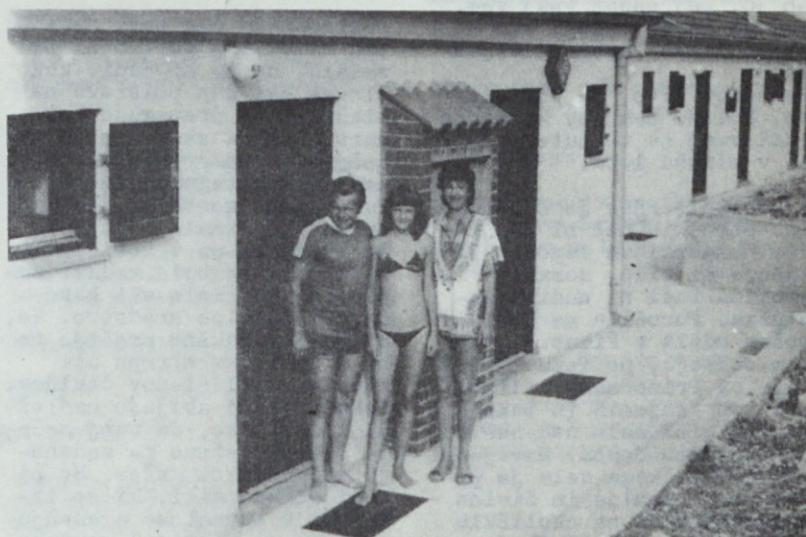
Ali smatrate, da je bil naš denar v tej investiciji družbenega standarda utemeljeno naložen? "Mislim, da! Pa tudi hišica je bila ob prevzemu izredno čisto urejena."

Torej lahko ugotovimo, da nekateri delavci le čutijo, da morajo s svojim družbenim premoženjem gospodarno ravnati.

Kako komentirate vprašanje potrebe po zabavnem življenju? "Sama sicer tega ne pogrešam, sigurno pa bo za mlade potrebno nekaj organizirati. Nekateri sicer hodijo v kamp "Slatino" pri Martinščici, toda to je le daleč. Bolj pa smatram, da bo nujno potrebno urediti neko plažo za kopanje pod samim naseljem, kar pa morajo urediti drugi, ne mi."

Pavla Avsenek iz Lepenke Tržič je bila enakega mnenja kot ostali vprašani; na vprašanje, če bi še prišla sem pa je z veseljem potrdila in pri tem predvsem poudarila izredno dobro počutje, ki ga ima v tej morski klimi in lepem vremenu.

(nadalj. na 12. str.)



Majda Plevčak z družino



Vera Pirc pred hišico

(nadalj. s 11. str.)

Bralcem ne bo na podlagi danih odgovorov težko ugotoviti, da je zadovoljstvo med delavci vsestransko in da tudi kaka še nerešena zadeva ne more tega spremeniti.

Ja, pa tudi kaka meduza, ki nekatere dni nagaja ne more spremeniti izrednega užitka, ki smo ga imeli s kopanjem na peščenih plažah v kristalno čistem morju.

Milan Seme

Predstavljamo vam Slavko Cankar



Pred nekako osmimi leti je Cankarjeva postala oskrbnica našega doma. Ko o tem razmišljam, se mi zdi izraz "oskrbnica" za delo in ljubezen, ki jo ima Slavka do našega počitniškega doma, neprimeren, saj diši preveč šifrirano po katalogu del in nalog. V pogodbah o delu, katere smo z njo sklepali do prejšnjega leta, ko je končno postala redna delavka našega kolektiva, namreč nismo nikoli opisali njene ljubezni do rož in trte, ki krasi dom ter daje prijetno senco v vročih poletnih dneh.

Da ni malo dela, tudi v času, ko v domu ni gostov, bo verjel le tisti, ki ima hišo in vrt okoli nje, dočim si stanovalci blokov in stolpnice vse to le bolj težko predstavljajo. Na zemlji dela ne zmanjka, kot pravi Slavka, ker dela ni potrebno iskati, saj te zemlja sama kliče.

Poklepetala sva tudi o gostih doma. Kaj veliko ni povedala, da pa se čudi, kako človek cel dan poležava na plaži in se preteguje kot martinček na skali in se cel božji dan ne pritakne nobenega dela, tega ne razume. Tudi odnos gosta do doma spozna kaj kmalu in sicer še prej ne, pa v trenutku, ko jo, sicer bolj redki, zaprosijo za omelo ali kako drugo čistilno sredstvo. Ve, da gost s takšno prošnjo ne bo v sobi, na stropu ali steni pustil sledov čevljev. Nekateri pač ubijajo nadležni mrčes tako, da vanj mečejo obutev, steno pa zadanejo večkrat kot mrčes. So pa tudi posamezniki, ki so izkušeni v tovrstnem ugašanju luči in se prav nič ne razburjajo, če ob tem razbijejo stikalo.

Življenje je ni božalo in prav o tem je povedala presenetljivo misel: "Raje sem stara 53 let, kot pa ponovno 30, saj sedaj vsaj vem, kaj je že za menoj, ker nisem imela lepega življenja."

Presenetljivo, če pomislimo, koliko nas je, ki bi se radi vsaj za trenutek vrnili v mlajša leta.

V družini, kjer je odraščala, otroških ust ni manjkalo. Možnosti za lagodno življenje ni bilo, domačija in okolica tudi ni nudila zasluga. Poročila se je in z možem odšla v Fiesio. V tistem obdobju, po letu 1950 je bilo na Primorskem veliko hiš izpraznjenih in tako sta kupila hišo malo nad našim počitniškim domom. Navajena trdega kmečkega dela je poleg svoje zemlje in živine pomagala tudi na okoliških njivah in počitniških domovih, ki so v šestdesetih letih zaživeli svoj razcvet.

Slavka si želi, da bi bil dom bolje vzdrževan tudi s strani tovarne, pri čemer misli predvsem, da bi morali zamenjati pohišstvo.

O njeni skromnosti, morda bi lahko celo rekli naivnosti pa govori tudi naslednji dogodek:

Ob koncu letošnje sezone sem jo povprašal čisto slučajno, kako je kaj zadovoljna z osebnim dohodkom, ki v sezoni znaša cca 8.000.- din mesečno. Pove, da ne ve, ker je zadnjo plačo prejela v juniju. Presenečen ugotovim, da

zaradi kadrovskih menjav v naši blagajni dva meseca ni prejela osebnega dohodka, pa se ni nič potrudila, da bi povprašala, kaj je s tem. Odgovori, češ, saj mi bodo že poslali in res ne vem, ali je še kdo v naši tovarni, ki toliko časa ne bi povprašal po svojem zaslužku.

Ob koncu sezone se Slavki lahko le zahvalimo za njeno delo ter ji obljubimo, da ji bomo še v letošnjem letu omogočili ogled tovarne.

D.V.

Šport - rekreacija -

Naše športno - rekreativne akcije

Po počitniškem zatišju bodo v jesenskem in zimskem obdobju zopet zanimive razne rekreativne dejavnosti v okviru DO KTL.

Septembra smo se udeležili SPORTRNIH IGER PAPIRNICARJE SR Slovenije, katere so se odvijale v Medvodah v organizaciji AERO - Medvode in bomo o njihovih dogajanjih kaj več napisali v prihodnji številki Glasila.

Mesec oktober bo verjetno še dokaj topel mesec, zato nameravamo organizirati dva rekreativna izleta v bližnjo okolico, katerih se bo lahko udeležil vsak član kolektiva. Prvi izlet je predviden do Valvazorjeve kočice. Nadalje bomo z ekipami sodelovali na raznih TRIM tekmovanjih in prireditvah. Še posebej bo zanimiva aktivnost v zimskem času, v kolikor bodo snežne razmere ugodne. Tako bomo organizirali tečaj smučanja za otroke staršev zaposlenih v DO

KTL, katerega se bodo lahko udeležili tudi naši delavci. Poleg prvenstva DO KTL v smučanju, ki je najmasovnejša akcija KTL, bo v zimskem periodu še tradicionalno sanjskaško tekmovanje izpod DOMA POD STORŽIČEM na katerem je udeležba vsako leto številčnejša. Smučarji - tekmovalci pa se bodo udeležili zimskih športnih iger papirnicarjev SR Slovenije.

V zimskem obdobju nameravamo organizirati tudi tečaj za neplavalce, katerih je med našimi delavci prav gotovo veliko.

Tudi prvenstva DO KTL v različnih športnih panogah se bodo odvijala v tem obdobju.

Skratka, vsak član kolektiva si bo lahko našel del organizirane rekreacije, kako jo bo izkoristil, pa bo to odvisno tudi od njega samega.

P.M.

Sodelovali smo na TRIM tekmovanjih

Zveza telesnokulturnih organizacij Ljubljana Center organizira vsako leto trim tekmovanja in prvenstva v različnih športnih panogah.

Tako se odvijajo prvenstva v malom nogometu, košarki, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju, smučanju itd. Večine teh tekmovanj se udeležujejo tudi ekipe Kartonažne tovarne Ljubljana, ki so v letošnjem letu dosegle zavirljive uspehe.

V začetku leta smo se udeležili občinskega prvenstva v smučanju - veleslalom in teki, kjer smo v veleslalomu med moškimi ekipami zasedli 1. mesto, dočim so bile ženske na 5. mestu. V skupni uvrstitvi pa smo zasedli drugo mesto, takoj za ekipo Emone. V teku na smučeh še nismo imeli ekipe, pač pa so tekmovali posamezniki med katerimi je bil Železnik Veko na 6. mestu v svoji skupini. Tekmovali smo tudi v kegljanju (moški, ženske) in so moški zasedli 14. mesto med 23. ekipami, dočim so bile ženske na 9. mestu.

Med posamezniki se je še posebej odlikoval Kelnarič, ki je v posameznem delu tekmovanja na koncu osvojil 5. mesto.

Vidne rezultate dosega tudi ekipa nogometašev, ki nastopa v I. občinski ligi. Po spomladanskem delu tekmovanja je trenutno na 4. mestu z še dvema neodigranima tekmama. Tudi šahisti so tekmovali na sindikalnem prvenstvu Ljubljane, kjer so v III. skupini zasedli drugo mesto in le za eno točko zgrešili II. ligo. Vseeno pa je to lep uspeh naših šahistov, ki pa bodo v naslednji sezoni nastopili precej oslabiljeni, saj bo ekipa z odhodom Franca Cizlja in Ivana Žgajnarja močno oslabiljena.

Seveda pa v okviru ZTKO nismo samo tekmovali z posameznimi ekipami pač pa smo tudi sodelovali na raznih manifestativnih prireditvah odnosno akcijah. Tako smo se udeležili "Pohoda po poteh partizanske Ljubljane", še posebno je bila uspešna ekipa KTL, ki se je udeležila partizanskega marša na 25 km, saj je zavzela 55. mesto med 260 ekipami.

(nadalj. na 13. str.)

Nadalje smo se udeležili trim ko-
resarjenja, imeli smo na voljo kegl-
ljske steze na kegljišču M. Perca
in drugo.

Skratka, aktivnosti je bilo precej,

le te pa tudi niso izostale med
delavci TOZD zunaj Ljubljane, saj
so s svojimi ekipami sodelovali v
enakih trim tekmovanjih na svojem
območju.

P.M.

MALI NOGOMET - TRIM LIGA

Lestvice po spomladanskem delu:

I. liga:

1. Železniška postaja	9	7	1	1	41	:	18	15
2. Sloga	8	7	0	1	55	:	17	14
3. P T T	9	5	1	3	42	:	25	11
4. Kartonažna tovarna	7	4	2	1	36	:	16	10
5. Maximarket	8	4	1	3	23	:	26	9
6. R o g	9	4	0	5	25	:	50	8
7. Pravnik I.	9	3	0	6	18	:	37	6
8. Hotel Union	9	2	1	6	13	:	27	5
9. Iskra telematika	9	2	0	7	18	:	40	4
10. Projektivno podjetje	9	1	0	8	22	:	50	2



mi, pa bomo tudi ostale umetni-
ke, ki bodo aktivno sodelovali v
akciji "UNIČIMO - SAJ NI MOJE!"

V.D.

»Razvedrilo« »Humor« »Humor«

Malo za šalo, pa tudi zares

JEDILNIK ZA DRUŽBENO PREHRANO
V DELOVNI ORGANIZACIJI

Hladne predjedi

Hladni kačji pogledi
Maslo na glavi
Luknjasti karakter sir
Nerešeni problemi v solati
Nariban član delavske kontrole
Člani komisije za ugotavljanje
premoženja iz zamrzovalne skrin-
je
Dogovor na štiri oči s praznimi
obljubami
Hladni medtozdovski odnosi

Tople predjedi

Hitro pečeni pripravniki
Rižota z ribicami iz tajništva
Pizze na način "skupne službe"

Juhe in enolončnice

Jezikova juha s cmoki v grlu
Kisla juha iz prispevnih sto-
penj
Brezmesna delavska mineštra
Lahka zelenjavna juha "družbeni
standard"
Goveja vodstvena juha
Krepka disciplinska juha s šefo-
vskim prežganjem
Krpice v karakterni juhi

Gotove jedi

Gospodarstvo v pikantni omaki
Interni obračun na lovski način
Oddelčni referenti v vodeni o-
maki
Podmazano priporočilo na jugo-
slovanski način
Telečja glava z vodstvenim pre-
livom
Davčna mučkalica
Delitev viška na hajduški način
Tajniški možgani z jajčki

Nabodalo iz skupnih služb s pri-
logo "tozdovski očitki"
Ocvrte občinske direktive
Ocvrt zaključni račun z resolu-
cijsko zabelo

Solate

Solata iz delegatskega gradiva
Kisli direktorji na kolegiju
Polnjeni diskutanti v olju
Masaža mišljenja v razsolu
Vloženi funkcionarji

Sladice

Pravilniki s suhimi figami
Rolada iz brezhrbteničarjev
Trikotna torta "skupne službe",
polnjena s kremo à la pomočniki
direktorja in prelita s tozdov-
skim želejem
Sladko režijsko življenje
Tajnica v srajčki
Medeni referendumski kolački
Mlečni SIS-i s prispevnimi ro-
zinami
Sladke seminarske rezine

Pijače

Znojni čaj iz neposredne proiz-
vodnje
Limonada "referat"
Koktajl "sistemizacija delov-
nih mest"
Obrekovalna kava s smetano

(Iz glasila Stavbenika Koper)

STISKA SWOBODNIH UMETNIKOV

Da na tržišču primanjkuje neka-
terih artiklov nam je znano. V
težavah so se znašli tudi umet-
niki, ki svoje doživljanje sve-
ta izražajo s čopičem in barvo.
Seveda je zaradi uvoznih ome-
jitev težko dobiti kvalitetne
barve iz tujine. Pa tudi to,
za iznajdlivega umetnika ni
problem. Sliko, ki jo objavlja-
mo je "neznani umetnik" spacal
na kovinskem pekaču, namesto
barv je uporabljal mast, olje in
ostanke hrane; na žalost pa je
za svoj ateje uporabljal poci-
tniško hišico št. 6 na Cresu v
sezoni 1982.

Ker se o avtorstvu še pripravata
dva potencialna kandidata, bomo
ime avtorja objavili v prihodnji
številki Glasila. Objavili in če
bo možno opremili tudi s slika-

ŠKRITALO

Vprašanje: Ali res poglobljamo
sodelovanje s tovarno "Gorenje-
Velenje"?

Odgovor: Da, sicer ne na področ-
ju prodaje naše embalaže, ampak
na prevzemu tehnologije izdajanja
odločb o premeščanju režijskih
delavcev v proizvodnjo.

x

Vprašanje: Iz "projekta" timsko-
matricne organiziranosti delovne
organizacije izhaja, da mora bi-
ti vsak delavec dvakrat podrejen.
Kaj to pomeni?

Odgovor: Tudi to, da bomo imeli
dvakrat več nadrejenih.

x

Vprašanje: V lanskem letu smo
relativno slabo poslovali, ali
to kaj vpliva na letošnje rezul-
tate?

Odgovor: Seveda, primerjave le-
tosnjih rezultatov napram lanskim
so čudovite.

x

Vprašanje: V Beogradu imajo akci-
jo "Imaš hišo - vrni stanovanje!".
Kakšna parola pa velja pri nas?

Odgovor: "Dobil sem stanovanje -
torej lahko grem (iz KTL namreč)."

x

Vprašanje: Ali ima povečana fluk-
tuacija (odhod delavcev) v DSSS
kakšne posledice?

Odgovor: Seveda, zaradi črtanja
starih in vpisovanja novih sode-
lavcev bo interni telefonski ime-
nik izšel večkrat kot "Glasilo".

x

Vprašanje: Zakaj smo našo tovarno
preimenovali v KTL, industrija pa-
pirja in embalaže?

Odgovor: Ker je poraba papirja
za neproizvodne potrebe prerasla
izdelavo embalaže.

HUMOR

1) Vprašanje:

Zakaj na stranišču provizorijo
(Kotnikova 2) večkrat primanj-
kuje BRISTOL papirja?

Nagradna križanka

Med pravnimi rešitvami bo iz-
zrebanih 5 nagrajencev:

1. nagrada	500 din
2. nagrada	400 din
3. nagrada	300 din
4. nagrada	200 din
5. nagrada	100 din

Rešitev oddajte osebno ali pa
pošljite v zaprti kuverti z
oznako "Nagradna križanka" na
naslov:

"Oddelek za samoupravljanje in
informiranje, Ljubljana, Čufarje-
va 16, najkasneje do 6.10.1983.

PRAVILNA REŠITEV NAGRADNE KRIŽAN-
KE IZ GLASILA 8/83:

Vodoravno:

kopanje, Pr, v morju, ure, arhi-
pelag, rt, Vinaver, Irka, nonet,
špas, cev, rob, Egipčani, Newman,
atonijska, Rasputin, eliksir, Iran,
trata, Rila, oke, Tao, uk, kokta,
Remij, Nen, igla, maser, O, okan,
Baez, Nol, Vr, ortografija, Ae-
tij, Ihan, na, Talj, tir, plaži,
Via Mala, Murn, ER, ogib, nagec,
CI, rane, Anubis, klan, la, PŠ,
modras, Zoran, ajvar, rom, Dwight,
iva, osa, termite, cevi, Uljanovsk,
bor, ukor, Nal, sla, Eten, Pecos,
oro, Na, priroda, Abell, Mae, Ti-
vat, mistika, jadrnica, PK, car,
kolesa, Ari, ano, TM, linija, Rea,
US, gad, čoln.

Geslo križanke se glasi:

"LETUJMO V POČITNIŠKIH KAPACITE-
TAH KARTONAŽNE TOVARNE!"

Reševalcem zadnje križanke se
opravičujem, da je določen rok
2.9.1983 bil neprimeren, saj je
bilo zaradi zamude v tisku Glasi-
lo med delavce razdeljeno šele
5. in 6. septembra, zato smo tudi
podaljšali rok sprejema rešitev
do 13. septembra.

Izmed 36 rešitev je Peter Čoš
izvlekel naslednje pravilne reši-
tve, katerih reševalci prejmejo
naslednje nagrade:

1. nagrada	500 din
Rojc Jože, TOZD PAKO	
2. nagrada	400 din
Pekle Vladimir, DSSS	
3. nagrada	300 din
Videmšek Drago, DSSS	
4. nagrada	200 din
Kobasič Ivanka, DSSS	
5. nagrada	100 din
Pavla Vanda, DSSS	

Uredništvo

Odgovor:

Ker še vedno drži pregovor, da
je kovačeva kobila vedno bosa.

2) Vprašanje:

Kako delavec v razmnoževalnici
DSSS ugotovi zunanje vremenske
razmere, ne da bi pogledal siko-
zi okno?

Odgovor:

Enostavno po številu obisko-
valcev.

V dežju pride samo kurir iz
vložišča, v lepem vremenu pa
ima vsaka pisarna svojega "ku-
rirja".

Dečman

Nagradna križanka

The crossword puzzle grid is a 15x15 square. The clues are as follows:

- Vertical clues:**
 - 1. (1,1) FOTOFONO POUZANA CELOTA
 - 1. (3,3) MATERIAL TURINA
 - 1. (6,8) BORISČE, PROSTORV, CIKKUSO
 - 1. (8,1) SLOVENI, DOBNAVKA / BERHARDA
 - 1. (10,1) GREŠKI LOG, VODNE
 - 1. (12,1) SPREJNEK
 - 1. (14,1) NOČ, ZNOCENI-VOST
 - 1. (15,1) ZAJMEK
 - 1. (1,11) VESELSKI MESEC
 - 1. (2,11) RAVNI-NA
 - 1. (3,11) BIFALUS, FEVBALCA
 - 1. (4,11) SREDNI PROSTOR, ZUMSE, HSE
 - 1. (5,11) NOBELI
 - 1. (6,11) VINOČE-ME TERJATEV
 - 1. (7,11) ZBEŽ-ARARSKA REFUBL.
 - 1. (8,11) PRANO-ČASNO
 - 1. (9,11) CUNJA, KREPA
 - 1. (10,11) ITALIJA
 - 1. (11,11) ENAČAJ
 - 1. (12,11) ANTONIOM, POKRAJ.
 - 1. (13,11) ITALIJAN REKA, EDWINSKA, INDUST. IG.
 - 1. (14,11) SARIF
 - 1. (15,11) NASICE, ŠTANJA
 - 1. (2,12) MATEMATIKA
 - 1. (3,12) ZELEZAR, POJDEJE V ZERU, STANOVNY LUBIMPS.
 - 1. (4,12) VODNA ŽIVAL, KRAJKA, ZAJEMENT
 - 1. (5,12) PESNITEV, PAVEL, KUJNER
 - 1. (6,12) TURŠKI, BELIKAS
 - 1. (7,12) RADIZ
 - 1. (8,12) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (9,12) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (10,12) NIGT#
 - 1. (11,12) ALPSKI PIRELAZ V AVSTRICI
 - 1. (12,12) LOSČ
 - 1. (13,12) FIZIKAL ENOTA ZA DELO
 - 1. (14,12) POLJSKA
 - 1. (15,12) EDUARD, BENEŠ
 - 1. (1,13) REKA OB LENTINCU, DLJ
 - 1. (2,13) MESTO NA GORENSK
 - 1. (3,13) AERODROM
 - 1. (4,13) REKA V BORMI
 - 1. (5,13) BOKAL, ŽIVAL
 - 1. (6,13) RESEK
 - 1. (7,13) REKA V BORMI
 - 1. (8,13) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (9,13) RESEK
 - 1. (10,13) REKA V BORMI
 - 1. (11,13) METER
 - 1. (12,13) RESEK
 - 1. (13,13) REKA V BORMI
 - 1. (14,13) METER
 - 1. (15,13) METER
 - 1. (1,14) REKA V SERIJI
 - 1. (2,14) JAPONSKA IGRA
 - 1. (3,14) REKA V SERIJI
 - 1. (4,14) RIBIŠKA KONCENTR. NA MEDICINI
 - 1. (5,14) LUKA V RZUČU
 - 1. (6,14) JAZI
 - 1. (7,14) DANI
 - 1. (8,14) JAPONSKA IGRA
 - 1. (9,14) REKA V SERIJI
 - 1. (10,14) TURŠKI
 - 1. (11,14) TURŠKI
 - 1. (12,14) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (13,14) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (14,14) NIGT#
 - 1. (15,14) LOSČ
 - 1. (1,15) MESTO NA GORENSK
 - 1. (2,15) AERODROM
 - 1. (3,15) RESEK
 - 1. (4,15) REKA V BORMI
 - 1. (5,15) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (6,15) RESEK
 - 1. (7,15) REKA V BORMI
 - 1. (8,15) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (9,15) RESEK
 - 1. (10,15) REKA V BORMI
 - 1. (11,15) METER
 - 1. (12,15) RESEK
 - 1. (13,15) REKA V BORMI
 - 1. (14,15) METER
 - 1. (15,15) METER
- Horizontal clues:**
 - 1. (4,3) IERA Z ŽOGOMA, KONIJA
 - 1. (4,6) HAREKON KOLO
 - 1. (4,7) KNJIGE, OMAJE
 - 1. (4,8) VESTA, TKANINE
 - 1. (4,9) STARESI, ČAPOVSKI, TEOLOVAREC
 - 1. (4,10) LJUBEČA, M. IME, BEL, TEDNA
 - 1. (4,11) PREPANE, BALTSE, JEZIKOV, SEOPINE
 - 1. (4,12) VERH V ČEM, GORI
 - 1. (4,13) PAS PRI KIPONOJU
 - 1. (4,14) NIZO-ZEMSKA
 - 1. (4,15) TUD, ŽIB
 - 1. (5,3) TURŠKI
 - 1. (5,4) RADIZ
 - 1. (5,5) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (5,6) MISIČNA, PROZRA, OSEBNI, ZAJMEK
 - 1. (5,7) TORŠKI, BELIKAS
 - 1. (5,8) RADIZ
 - 1. (5,9) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (5,10) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (5,11) NIGT#
 - 1. (5,12) ALPSKI PIRELAZ V AVSTRICI
 - 1. (5,13) LOSČ
 - 1. (5,14) FIZIKAL ENOTA ZA DELO
 - 1. (5,15) POLJSKA
 - 1. (6,3) VODNA ŽIVAL, KRAJKA, ZAJEMENT
 - 1. (6,4) PESNITEV, PAVEL, KUJNER
 - 1. (6,5) TURŠKI, BELIKAS
 - 1. (6,6) RADIZ
 - 1. (6,7) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (6,8) MISIČNA, PROZRA, OSEBNI, ZAJMEK
 - 1. (6,9) TORŠKI, BELIKAS
 - 1. (6,10) RADIZ
 - 1. (6,11) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (6,12) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (6,13) NIGT#
 - 1. (6,14) ALPSKI PIRELAZ V AVSTRICI
 - 1. (6,15) LOSČ
 - 1. (7,3) MESTO NA GORENSK
 - 1. (7,4) AERODROM
 - 1. (7,5) RESEK
 - 1. (7,6) REKA V BORMI
 - 1. (7,7) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (7,8) RESEK
 - 1. (7,9) REKA V BORMI
 - 1. (7,10) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (7,11) RESEK
 - 1. (7,12) REKA V BORMI
 - 1. (7,13) METER
 - 1. (7,14) RESEK
 - 1. (7,15) REKA V BORMI
 - 1. (7,16) METER
 - 1. (7,17) METER
 - 1. (8,3) IERA Z ŽOGOMA, KONIJA
 - 1. (8,4) HAREKON KOLO
 - 1. (8,5) KNJIGE, OMAJE
 - 1. (8,6) VESTA, TKANINE
 - 1. (8,7) STARESI, ČAPOVSKI, TEOLOVAREC
 - 1. (8,8) LJUBEČA, M. IME, BEL, TEDNA
 - 1. (8,9) PREPANE, BALTSE, JEZIKOV, SEOPINE
 - 1. (8,10) VERH V ČEM, GORI
 - 1. (8,11) PAS PRI KIPONOJU
 - 1. (8,12) NIZO-ZEMSKA
 - 1. (8,13) TUD, ŽIB
 - 1. (8,14) AVSTRIZIJA, 17, SOJ
 - 1. (8,15) NORVEŠ, PESNIK, /IVAR, ANDREAS/
 - 1. (9,3) TURŠKI, BELIKAS
 - 1. (9,4) RADIZ
 - 1. (9,5) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (9,6) MISIČNA, PROZRA, OSEBNI, ZAJMEK
 - 1. (9,7) TORŠKI, BELIKAS
 - 1. (9,8) RADIZ
 - 1. (9,9) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (9,10) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (9,11) NIGT#
 - 1. (9,12) ALPSKI PIRELAZ V AVSTRICI
 - 1. (9,13) LOSČ
 - 1. (9,14) FIZIKAL ENOTA ZA DELO
 - 1. (9,15) POLJSKA
 - 1. (10,3) VODNA ŽIVAL, KRAJKA, ZAJEMENT
 - 1. (10,4) PESNITEV, PAVEL, KUJNER
 - 1. (10,5) TURŠKI, BELIKAS
 - 1. (10,6) RADIZ
 - 1. (10,7) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (10,8) MISIČNA, PROZRA, OSEBNI, ZAJMEK
 - 1. (10,9) TORŠKI, BELIKAS
 - 1. (10,10) RADIZ
 - 1. (10,11) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (10,12) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (10,13) NIGT#
 - 1. (10,14) ALPSKI PIRELAZ V AVSTRICI
 - 1. (10,15) LOSČ
 - 1. (11,3) MESTO NA GORENSK
 - 1. (11,4) AERODROM
 - 1. (11,5) RESEK
 - 1. (11,6) REKA V BORMI
 - 1. (11,7) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (11,8) RESEK
 - 1. (11,9) REKA V BORMI
 - 1. (11,10) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (11,11) RESEK
 - 1. (11,12) REKA V BORMI
 - 1. (11,13) METER
 - 1. (11,14) RESEK
 - 1. (11,15) REKA V BORMI
 - 1. (11,16) METER
 - 1. (11,17) METER
 - 1. (12,3) IERA Z ŽOGOMA, KONIJA
 - 1. (12,4) HAREKON KOLO
 - 1. (12,5) KNJIGE, OMAJE
 - 1. (12,6) VESTA, TKANINE
 - 1. (12,7) STARESI, ČAPOVSKI, TEOLOVAREC
 - 1. (12,8) LJUBEČA, M. IME, BEL, TEDNA
 - 1. (12,9) PREPANE, BALTSE, JEZIKOV, SEOPINE
 - 1. (12,10) VERH V ČEM, GORI
 - 1. (12,11) PAS PRI KIPONOJU
 - 1. (12,12) NIZO-ZEMSKA
 - 1. (12,13) TUD, ŽIB
 - 1. (12,14) AVSTRIZIJA, 17, SOJ
 - 1. (12,15) NORVEŠ, PESNIK, /IVAR, ANDREAS/
 - 1. (13,3) TURŠKI, BELIKAS
 - 1. (13,4) RADIZ
 - 1. (13,5) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (13,6) MISIČNA, PROZRA, OSEBNI, ZAJMEK
 - 1. (13,7) TORŠKI, BELIKAS
 - 1. (13,8) RADIZ
 - 1. (13,9) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (13,10) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (13,11) NIGT#
 - 1. (13,12) ALPSKI PIRELAZ V AVSTRICI
 - 1. (13,13) LOSČ
 - 1. (13,14) FIZIKAL ENOTA ZA DELO
 - 1. (13,15) POLJSKA
 - 1. (14,3) VODNA ŽIVAL, KRAJKA, ZAJEMENT
 - 1. (14,4) PESNITEV, PAVEL, KUJNER
 - 1. (14,5) TURŠKI, BELIKAS
 - 1. (14,6) RADIZ
 - 1. (14,7) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (14,8) MISIČNA, PROZRA, OSEBNI, ZAJMEK
 - 1. (14,9) TORŠKI, BELIKAS
 - 1. (14,10) RADIZ
 - 1. (14,11) JEKA V JAČLIJI
 - 1. (14,12) GLAVNI ŠTEVNIK
 - 1. (14,13) NIGT#
 - 1. (14,14) ALPSKI PIRELAZ V AVSTRICI
 - 1. (14,15) LOSČ
 - 1. (15,3) MESTO NA GORENSK
 - 1. (15,4) AERODROM
 - 1. (15,5) RESEK
 - 1. (15,6) REKA V BORMI
 - 1. (15,7) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (15,8) RESEK
 - 1. (15,9) REKA V BORMI
 - 1. (15,10) MERAČA ŽIVAL
 - 1. (15,11) RESEK
 - 1. (15,12) REKA V BORMI
 - 1. (15,13) METER
 - 1. (15,14) RESEK
 - 1. (15,15) REKA V BORMI
 - 1. (15,16) METER
 - 1. (15,17) METER